

Lunds universitet

Sociologiska institutionen

Den oproblematiserade mannen

En kritisk diskursanalys av manlighetskonstruktioner i svensk politik.

Författare: Sebastian Broman

Masteruppsats SOCM04

30hp

VT 2015

Handledare: David Wästerfors

Abstract

This study is about how Swedish politics discuss gender inequality in Sweden and how gender inequality is conceived through this debate. The focus of the study is to see how the perception of the male gender is formed throughout this debate and how the Swedish gender inequality debate relates to the conception of masculinity. I draw on the political parties' official programs to gain insight into how the political field constructs gender inequality and how masculinity is represented in relation to gender inequality. The method I used for analyzing my qualitative data was critical discourse analysis, developed by Norman Fairclough and Lilie Chouliaraki. Theoretically, the study is based on the work of R.W. Connell, Pierre Bourdieu, and Charles Taylor. The theories I chose all emphasize the importance of language on the formation of social realities.

My conclusion is that in the political parties' discourse of gender inequality the complex issues on the subject of gender were not being addressed. My analysis disclosed that the issue of masculinities was neglected in comparison to the female gender role, and that the political rhetoric does not attend to masculinities in plural. My study showed the problematic issue of generalising such diverse and large groups of people such as male and female collectivities, and proved that the fixating on the gender variable were problematic as other variables are excluded, such as socio-economic variables.

Key words: Gender, inequality, masculinity, discourse, politics, recognition.

Sebastian Broman

The Unproblematized Man

Masteruppsats SOCM04

30hp

Tutor: David Wästerfors

Department of Sociology, Lund University

Innehållsförteckning

1. Bakgrund

1.1 Män är inte alltid befriade från sociala problem

2. Problemformulering

3. Metodologiska utgångspunkter

3.1 Underlag till diskursanalys

3.2 Diskursanalys

3.3 Kritisk diskursanalys

4. Teori

4.1 Symboliskt makt och våld

4.2 Erkännandets politik

5. Tidigare forskning

5.1 Skapandet av manlighet

5.2 Hegemonisk manlighet

5.3 Maskulinitet som ett problem

6. Analys

6.1. Mäns våld mot kvinnor. Jämställdhet via ekonomi.

6.2 Lika villkor och problem kring könsroller

6.3 Jämställdhet via ekonomi.

7. Avslutande diskussion

8. **Referenser**

1. Bakgrund

Sverige har länge varit ett land där jämställdhet¹ har diskuterats inom den politiska sfären. Politiker har varit måna om att försöka bryta traditionella könsmonster och könsroller genom att till exempel lagstifta om föräldraförsäkring och om förbud mot diskriminering på basis av kön². Trots detta har man lång väg kvar för att utveckla jämställdheten då dessa mönster och roller inte bryts upp tillräckligt fort. Kvinnor och andra grupper som till exempel hbtq-personer är fortfarande åtsidosatta eller lider av marginaliserad position. Könsfördelningen i riksdagen och inom bolagsstyrelser (Riksdagen 2014, Statistiska Centralbyrån 2013) indikerar att män innehar fler maktpositioner inom det svenska samhället³.

Dessa problem har undersökts tidigare och undersöks fortfarande av forskare⁴. Jag väljer därför att lägga mitt fokus på en kategori vars problem – åtminstone avseende en närmare granskning av aktuella jämställdhetsagendor – ofta negligeras eller glöms bort i den offentliga debatten när man problematiserar könsterotyper. Det är *mannen* i jämställdhetsansende som min uppsats handlar om, närmare bestämt politiska konstruktioner av maskuliniteter.⁵ Mitt motiv till att analysera mannens roll och hur den konstrueras i samband med den politiska diskursen kring jämställdhet utgår från att detta område ofta behandlas godtyckligt. När man diskuterar jämställdhet och könsroller betraktas den manliga rollen ofta ytterst enkelspårigt, vilket sannolikt påverkade de individer som befinner sig i den. Det faktum att män i det patriarkala samhället utmålas som naturligt gynnande – jag kände att det riskerar att bli en yttlig generalisering av en stor grupp människor, hur andra faktorer inte uppmärksammades

---

¹ Uppslagsord: Jämställdhet. Nationalencyklopedin, www.ne.se

² Diskrimineringslagen

³ Inom riskdagsen uppgör männen 55 procent, inom bolagsstyrelser är siffran 80 procent.

⁴ *Det osynliga glastaket – om den låga andelen kvinnliga verkställande direktörer* (Wingforss Lubeggea 2014). *Styrelserepresentation för kvinnor i börsbolag: En naturlig utveckling genom självreglering eller en utopi i behov av lagstiftning?* (Kärnfalk 2013).

⁵ När jag tar uppmärksammar kategorin män så definierar jag den som den grupp av människor som biologiskt sett är män, därmed exkluderas män som är födda i "fel" kropp men kvinnor födda i mäns kroppar inkluderas då de fortfarande får en första mottagning av samhället i egenskap av att vara tillhörande gruppen män. Min kategorisering syftar till att begränsa min analys till de män som allmänt sett inkluderas i en viss könskategorisering och därmed omfattas av den hegemoniska uppfattningen av vad som definierar manlighet och män.

eller behandlades när man diskuterade jämställdhetsproblematik. Att det blir en förenklad samsbandsrelation mellan att vara man och gynnad i samhället.

Det faktum att män i det patriarkala samhället utmålas som naturligt gynnade – det riskerar att bli en ytlig generalisering av en stor grupp människor. Ekvationen ”manlighet är lika med framgång” är både missledande och missvisande kring de sociala problem som beskrivs relaterat till jämställdhet.

Jag vill undvika att uppsatsen uppfattas som en paroll för ”vit kränkt man”, ett uttryck som ibland används i medier och dagligt tal för att kritisera ”privilegierade” män som tycker synd om sig själva. Begreppet ”vit kränkt man” är ett ironiskt slagord för hur privilegierade män känner sig förbisedda inom jämställdhetsproblematiken⁶. Mitt syfte är att försöka vidga kunskapen om problematiken med könsroller, könsordning och könsstrukturer och då väljer jag att undersöka områden som framstår som kunskapsmässigt mindre uppmärksammade.

Som introduktion vill jag presentera den statistik som influerat mig. Vad denna statistik antyder är att män idag *också* har problem som är förbundna med könsterotypen av att vara man, alltmedan jämställdhetsdebatten generellt tenderar att förbinda problem med kvinnor. Inom områdena kriminalitet, utsatthet för våldsbrott, arbetsplatsolyckor, högskolestudier samt utsatthet för missbruk är män i princip ”negativt” representerade i statistik, det vill säga samhället förefaller i samtliga dessa fall ”drabba” män som kollektiv på ett tämligen hårt och ibland ouppmärksammat sätt.

Som jag senare ska visa tenderar dock denna typ av statistik inte att politiseras i jämställdhetsdiskursen. Att män kan förknippas med sociala problem verkar inte riktigt passa in i den retorik som ofta kultiveras.

1.1 Män är inte alltid befriade från sociala problem

Statistik från kriminalvården visar att 89 procent av alla som sitter i fängelse är män⁷.

Statistiken väcker frågor om varför män är så överrepresenterade och hur detta kommer sig

---

⁶ Begreppet Vit kränkt man kommer ursprungligen från en face book sida som gick under samma namn som ironiserade över hur privilegierade män känner sig som offer i samhället. Det blev sedan till en bok *Vita kränkta män* Zolfagry 2012

⁷ (<https://www.kriminalvarden.se/forskning-och-statistik/statistik-och-fakta/kriminalvardens-klienter> 2013).

samt huruvida maskulinitet är kopplat kriminalitet. Självklart kan man hävda att uppfattningar om manlighet och kriminalitet gör att mäns brott möjligtvis upptäcks oftare och att män frias mer sällan jämfört med kvinnor, men trots det är representationen av män talande för att (en viss form av) manlighet och att sitta i fängelse sannolikt har ett tydligt samband.

Statistik från Brottsförebyggande rådet⁸ visar att män blir utsatta för misshandel i cirka dubbelt så hög utsträckning som kvinnor och när det gäller grov misshandel i tredubbel bemärkelse. 82 procent av de som klassas som förövare är män. Vad statistiken utvisar i detta fall är således att män både utövar våld och faller offer för våld i en högre utsträckning än andra grupper, så som kvinnor och barn. Även här måste man så klart ställa sig kritisk till statistiken och vara medveten om att det troligen finns stora mörkertal där offer inte anmäler sina förövare, till exempel i våld i nära relationer eller exempelvis slagsmål där de involverade kände att det inte var värt att kontakta polisen. Man bör inte beakta statistiken som en sanningsenlig representation för hur det verkligen ligger till utan snarare som en indikation på att män som grupp generellt sett är mer involverade i våld än andra grupper.

I Arbetsmiljöverkets officiella rapporter om olyckor och sjukskrivning mellan åren 2012 och 2013 (Arbetsmiljöverket *Arbetsskador: 2012, 2013*) visar det sig att män är överrepresenterade i arbetsrelaterade olyckor. Statistiken visade även att män var markant överrepresenterade när det gällde dödsfall kopplat till arbetet. Under 2012 miste 45 personer livet på grund av olyckor på arbetsplatsen; fyra av dessa var kvinnor (ca 9 %) och under 2013 miste 33 personer livet i arbetsrelaterade olyckor, varav en var kvinna (ca 0.5%).

Statistiken visade även att män är markant överrepresenterade när det gällde dödsfall kopplat till arbetet. Under 2012 miste 45 personer livet på grund av olyckor på arbetsplatsen. Fyra av dessa var kvinnor (ca 9 %) och under 2013 var det 33 personer som miste livet i arbetsrelaterade olyckor, varav en var kvinna (ca 0.5%). Statistiken har så klart ett mörkertal i form av sjukskrivningar på grund av arbetsbelastning. Därför är det svårt att verkligen hävda att statistiken är representativ för problemet sjukskrivningar på grund av skillnader i arbete mellan könen; det är fullt möjligt att en grupp av olika skäl sjukskriver sig i mindre utsträckning trots hårdare arbetsklimat. Troligen finns ett betydande mörkertal som skulle

---

⁸ (<https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/vald-och-misshandel> 2014)

kunna påverka statistiken. Statistiken visar trots det att mäns välbefinnande generellt påverkas negativt av deras arbetsbelastning i högre utsträckning än kvinnor.

En del statistiska problem undviks i dödsfallsstatistiken då man rimligen kan anta att dödsfall rapporteras och därmed blir del av den officiella statistiken. Därmed är dödsolyckorna säkrare att grunda sig en uppfattning på, och där visar det sig att män utsätts för dödligare risker i sitt yrkesliv än kvinnor. Det väcker funderingar om vilka dessa män är och hur deras liv ser ut. Bolagsdirektörer och riksdagsmän tillhör inte de utsatta yrkesgrupperna.

Inom högskolestudier är gruppen män underrepresenterade (Högskoleverket: *Årsrapporter* 2012, 2014). Det finns en skillnad på ca 15 till 20 procent över en tioårsperiod. Inom just det tekniska området så är en klar majoritet av de studerande män men överlag inom de andra områdena är kvinnor i majoritet. En viktig kritisk synpunkt i detta avseende är att utbildning inte alltid leder till högre lön eller högre levnadstandard; en byggnadsarbetare har, till exempel, överlag en högre lön än en lärare. Det tonar ned ”snedfördelningsproblematikens” politiska relevans. Det är en viktig synpunkt att ta upp och ha i åtanke, och detta problem kring utbildningsnivå kommer jag att uppehålla mig vid längre fram i uppsatsen för att ge en klarare bild av eventuella nackdelar med att sakna eller att inneha en låg utbildningsnivå.

Inom kategorin missbruk är män under åren 2004 och 2013 överrepresenterade jämfört med kvinnor i gruppen riskkonsumenter av alkohol. År 2004 var skillnaderna mellan män och kvinnor 23 procent respektive 13 procent och 19 procent respektive 12 procent år 2013⁹. Under en tio-årsperiod visade det sig (enligt samma CAN-statistik) att kvinnor som var fast i tungt narkotikamissbruk utgjorde en fjärdedel av alla tunga narkotikamissbrukare. Socialstyrelsens rapport från 2009 angående vårdande insatser visar även den att representationen mellan könen var ojämn: 30 procent av de som fick vård för sitt missbruk var kvinnor, och kvinnorna endast utgjorde 25 procent av de som fick tvångsvård.

Vad statistiken för missbruk utvisar är alltså att kategorin män generellt sett är överrepresenterade när det gäller den typen av problem. Så vad statistiken om missbruk antyder är att kategorin män har ett större problem med både narkotika och alkoholmissbruk samt att inom särskilt tungt narkotikamissbruk är männen kraftigt överrepresenterade.

---

⁹ I *drogutveckling Sverige* av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (2014) användes åren 2004 och 2013 som utgångspunkter för deras tioårs granskning

Självklart får man ha i åtanke att dessa siffror troligen rymmer ett mörkertal då missbruk inte är särskilt lätt dokumenterat.

2. Problemformulering

Vad jag ämnar göra med den här statistiska undersökningen är ge en bakgrund till uppsatsen genom att belysa områden där män är negativt överrepresenterade eller underrepresenterade. Detta tjänar till att stärka min premiss angående hur manlighet *kan* resultera i icke fördelaktiga livssituationer och händelser samt illustrera att det är svårt att betrakta ett visst kön som renodlad "vinnare" i samhället och det andra som renodlad "förlorare". Mot bakgrund av den här empirin blir det motiverat att närmare undersöka fenomenet maskulinitet inom den politiska jämställdhetsdebatten. Hur upprätthålls bilden av mannen som oproblematiserad, som fri från kopplingar till sociala problem? På vilka sätt kan den politiska diskursen reproducera föreställningar om att mannen alltid och oavkortat utgör ett ideal, något eftersträvansvärt? Politiker har i regel kraften att driva förändringar av lagar och påverka utvecklingen av samhället; den möjligheten gör att deras artikulerade uppfattningar och ståndpunkter kring ett problem blir särskilt intressant. Partierna har officiellt uttalade åsikter som gör det lättare att forma en bild av hur ett parti förhåller sig till jämställdhetsproblematik och detta underlättar när det kommer till att göra en samlad bedömning av deras politiska inställning till denna problematik.

De politiska partierna vars retorik jag undersöker är riksdagspartier med undantag för Feministisk initiativ, vilket jag bedömde som särskilt intressanta att granska även som utomparlamentariskt parti då dess ställningstagande om jämställdhet är särskilt markant och formgivande.

Uppsatsen utgår från följande övergripande frågeställning:

Vad karakteriserar den svenska partipolitiska diskursen kring jämställdhetsproblematiken och hur representeras män i den?

Denna har i sin tur brutits ned till följande, mer specifika frågor:

- a) Hur skildrar partiprogrammen maskuliniteter i frågan om mäns våld mot kvinnor och vilka ideologiska diskursiva formationer utgår partiprogrammen ifrån?
- b) Vad kännetecknar partiernas retorik kring lika villkor mellan könen?

- c) Vilka sorters ideologiska diskursiva formationer av maskuliniteter underförstås i partiernas strävan efter ekonomisk jämställdhet?

3. Metodologiska utgångspunkter

I min uppsats utgår jag från socialkonstruktivism. Kunskap betraktas här som socialt begränsad till hur vi uppfattar världen genom våra tidigare och gemensamma kategoriseringar, tankar, paradigmer och diskurser angående kunskapsanspråk (Berger & Luckmann 1967).

Det betyder att man genom språket inte omedelbart kan förklara eller representera objekt, utan genom språket konstrueras objektet. Detta betyder inte att man hävdar att det inte skulle finnas oberoende objekt utan bara att objektet får mening av hur vi uppfattar och konstruerar dem genom (exempelvis) en diskurs (Jorgensen & Philips 2002:8-9). Språket är därför ”maskinen” som driver och återskapar den sociala världen på ett igenkännbart sätt, och förändringar inom diskursen är förändringar inom den sociala världen.

Den stora pandemin som gick under namnet digerdöden (pesten) är ett exempel på hur diskurser konstruerar verkligheten, då pesten kunde uppfattas som Guds straff till människorna (den skulle därför fördrivas genom botgöring) medan andra såg på den som ett ”judiskt virus” som kom från den judiska befolkningen¹⁰. Detta resulterade i förtryck och förföljning av judar. Två olika diskurser om ett ”naturligt” objekt leder till olika sociala reaktioner. När pesten väl försvann konstruerade man olika kunskaper om varför den försvann och hur den uppstod från första början.

Socialkonstruktivism hävdar att kunskap är historiskt och kulturellt styrt. Hur vi uppfattar och bedömer världen förändras genom historiens och kulturens gång, och ”sanningar” om världen är föränderliga. Det betyder inte att en ”riktig” verklighet inte skulle existera utanför vår uppfattning av den, men att man omöjligt kan förhålla sig till det, då vår kunskap aldrig kan vara helt fri från sociala konstruktioner. Därför är socialkonstruktivism kritisk till att det skulle finnas någon sorts essens om vad någonting är (Jorgensen & Philips 2002:5).

En annan aspekt inom socialkonstruktivism innebär att vår uppfattning och kunskap om världen är förbunden med en social process. Kunskap skapas genom social interaktion där

---

¹⁰ <http://fof.se/tidning/2013/1/artikel/varre-forskarna-anat-digerdoden>

människor tillsammans konstruerar uppfattningar av vad som är sant och falskt, och sedan bibehålles dessa uppfattningar (Jorgensen & Philips 2002:5). Genom en särskild världssyn eller världsuppfattning blir somliga handlingar naturliga och andra blir onaturliga, ”rätta” respektive ”felaktiga”. Kunskap är kopplat till social aktion och innebär sociala konsekvenser (Jorgensen & Philips 2002:6).

Detta perspektiv är relevant för min uppsats eftersom partierna formulerar kunskapsanspråk angående män och kvinnor. Vad betyder manligt och kvinnligt? Hur förhåller sig partiernas retorik till den kunskap vi har kring kön och könsroller idag? Blir det problematiskt att diskutera uppfattningar av kön i en essentialistisk form? Det finns sannolikt en risk att manlighet och definitionen av vad som ”är” manliga drag eller egenskaper utgör kulturellt styrda sanningar som reproduceras i enlighet med vissa mönster. Ett konstruktivistiskt perspektiv kan hjälpa oss att avtäcka processen genom vilken detta äger rum.

3.1 Underlag till en diskursanalys

När jag har utfört min diskursanalys har jag tagit avstamp i de olika partiernas officiella partiprogram. En enskild intervju eller artikel av en enskild politiker kan ses som missrepresenterande¹¹ för ett partis officiella ståndpunkt, följaktligen har jag valt det officiella partiprogrammet. Ibland har jämställdhetsfliken på ett partiprogram varit kortfattad, vilket gjort att jag blivit tvungen att leta vidare i partiprogrammet för att där hitta områden där partiets företrädare resonerar om jämställdhet eller andra officiella texter där man har diskuterat jämställdhetsfrågor. Jag har valt att fokusera på det material som var senast publicerat¹².

Jag vill även förtydliga att i de fall då ett parti inte nämner genus eller jämställdhet inom ett särskilt partipolitiskt ämne som man talar om så kommer jag undvika att använda mig av detta ämne som grund till min analys av partiets jämställdhetsdiskurs. Detta på grund av att jag vill undvika att applicera mina egna uppfattningar om att ”men det här är ju ett typiskt manligt

---

¹¹ Det kan ur en inofficiell synsätt vara en mer ”sann” synpunkt fritt från typiskt politiskt röst fiskandet, men även vara för spekulativt därmed väjer att bara fortsätta använda mig av det empiriska material som de olika partierna officiellt står bakom.

¹² Några av partierna har under genomförandet av min studie bytt partiledare och partistyrelse vilket är ett problem som jag är medveten om men då har jag fortfarande valt att använda mig av det officiella som presenterats på partisidor eller i parti-rapporter och partiprogram. Därav har jag även kontinuerligt följt dessa partier och varit redo att granska eventuellt nya ståndpunkter kring jämställdhet.

eller kvinnligt"-problem. Jag kommer då utgå från premissen att det aktuella problemet inte har tilldelats en jämställdhetsproblematik av det partiet och i min analys kunna ställa mig kritisk till hur det kommer sig.

3.2 Diskursanalys

En diskurs kan betraktas som ett verbalt eller textmässigt system för hur man talar om något och hur kulturella och sociala normer påverkar hur vår värld konstrueras och hur vår syn på vad som är normalt och inte är normalt styrs (Jorgensen & Philips 2002:8-9). Diskursanalys innebär att undersöka definitioner och särdragningar inom ett rådande språk, till exempel vad som definieras som "normalt" och vad som definieras som "avvikande" eller hur man skiljer ett "friskt sinne" från ett "sjukt". Diskursen råder över vad som ska uppfattas som normalt eller avvikande och vad som skiljer och kategoriserar saker i världen (Jorgensen & Philips 2002:10–11). Det finns inte bara *en* fixerad betydelse för ett ord – när man använder sig av diskursanalys måste man vara medveten om att det sker nya tolkningar och nya diskursiva praktiker inom det rådande samhället. Därför finns det inte en fixerad bild av vad som är "naturligt" utan man måste undersöka kontexten och vem eller vilka det är som yttrar ordet för att kunna förstå hur en diskurs fungerar och hur olika diskurser försöker uppnå en hegemonisk status som den "rätta" (Jorgensen & Philips 2002:11–12).

Jag försöker därmed identifiera diskursiva ståndpunkter som är särskilt starka inom den politiska jämställdhetsretoriken och identifiera antagande som majoriteten eller alla partier utgår ifrån eller ställer sig bakom. Genom att till exempel studera hur män beskrivs i relation till kvinnor så kan man urskilja hur olika diskursiva ståndpunkter formar den politiska debatten, i synnerhet om särskilda ämnen så som till exempel mäns våld mot kvinnor. Det diskuteras av alla partierna, vilket gör att man skulle kunna hävda att den uppfattningen och problemformuleringen (att män generellt utövar våld mot kvinnor) har uppnått en hegemonisk status. Den har blivit så stark att den anses helt naturlig och därmed svår att ifrågasätta eller utmana.

Vikten av vem som säger vad, och inom vilket område och under vilken tidpunkt saker yttras, är centrala aspekter. Olika diskurser och diskursiva praktiker har olika möjligheter att ses som det rätta. För att förtydliga: i ett starkt religiöst samhälle så kan en "olärd" predika om att Gud inte existerar, men personens budskap kommer troligen ha en liten effekt på hur folk uppfattar världen. Personens kunskapsanspråk saknar legitimitet. Men om "den religiösa ledningen"

hävdar att man har misstolkat tidigare uppfattningar om hur gud existerar så kan det innebära en fundamental skillnad på hur det påverkar den rådande diskursen och därav forma en ny ”rådande” diskurs (Jorgensen & Philips 2002:12–13).

En diskurs skapar mer specifika diskursiva praktiker som i sin tur blir sociala praktiker och som i sin tur genererar den sociala världen. Sociala aktioner är dualistiska på så sätt att de sker via en individ och är konkreta och kontextbundna. Samtidigt är de grundade i institutionaliserade praktiker och sociala normer, vilket skapar en regelbundenhet i hur man agerar (Jorgensen & Philips 2002:19). I den partipolitiska jämställdhetsdebatten är aspekten vem som säger vad intressant, särskilt mot bakgrund av uppstickarpartier som Feministiskt initiativ och numera etablerade Sverigedemokraterna. Försöker de grundlägga nya diskurser, väljer de att lyfta andra aspekter eller formar de sig efter redan rådande diskursiva formationer?

3.3 Kritisk diskursanalys

Ett viktigt argument i kritisk diskursanalys är att det sker saker utanför diskursen. Diskurs förstås i samspel med andra icke-diskursiva händelser. Den ekonomiska ordningen, till exempel, äger rum utanför diskursen men påverkas samtidigt av diskursen. Här finns sociala aktörer som vill styra hur vi ska uppfatta ekonomins förändringar och nya realiteter i samhället. Aktörer är till exempel företag som framför tankar om flexibilitet och individualitet hos arbetstagaren, medan facket för fram tankar om kollektivavtal och en strukturerad anställning. Dessa parter kämpar om att inom områdets diskursiva fält uppnå hegemoni för de tankar de presenterar och representerar, de så kallade ideologiska diskursiva formationerna (Chouliaraki & Fairclough 1999:4).

Målet med den här kampen är att sedimentera en viss diskurs så att dess godtycklighet inte längre uppfattas – den blir ”naturlig” och går inte längre att ifrågasätta effektivt. Diskursens makt blir då mystifierad (Chouliaraki & Fairclough 1999:5).

En styrande tanke inom kritisk diskursanalys är att man som analytiker utgår utifrån ett kritiskt förhållningsätt till en rådande diskurs och den makt diskursen besitter. Man försöker genom att belysa dominerande diskurser öka kunskapen och på så sätt kunna utveckla nya diskurser. Att man har en relativistisk influerad syn på kunskapsanspråk innebär inte att man förespråkar värderativism. Alla diskurser anses i princip jämbördiga, till exempel diskursen

kring en diktators oinskränkta makt och diskursen kring demokrati (Chouliaraki & Fairclough 1999:7-8), men det hindrar inte analytikern att särskilt kritisera antidemokratisk diskurs. Inom kritisk diskursanalys ser man på forskning som ett sätt att förmedla information till andra och att det är upp till forskaren att försöka förbättra och vara kritisk till rådande ”icke-rättvisa” samhällsystem och diskurser inom dessa system. Man lägger även en stor vikt vid forskarens roll, främst att forskaren måste vara självkritisk till sin egen analys och reflekterande om sin egen position inom systemet och hur det påverkar en (Chouliaraki & Fairclough 1999:9–10).

Kritisk diskursanalys används som en metod att undersöka och analysera språk men dessa analyser kan inte stå för sig själva utan trots dess ”kritiska” grundsyn måste de kompletteras med annan övergripande teori om samhället. Utifrån detta perspektiv ska man använda kritisk diskursanalys som ett kompletteringsverktyg för att fördjupa den teoretiska utgångspunkten och på så sätt fördjupa teorins omfång (Chouliaraki & Fairclough 1999:16).

När jag utförde min diskursanalys så var det viktiga för mig att i mitt material identifiera de *ideologiska diskursiva formationerna* (Fairclough 1995:28). När jag granskade min insamlade rådata var mitt mål att lyckas identifiera diskursiva formationerna som framstod som ”totala” eller markant framträdande i texterna. När jag fann diskursiva formationer som var tydligt representerade inom flera partier kunde jag dra slutsatsen att de formationer som var unisont framträdande hade nått en form av *naturalisation* (Fairclough 1995: 28–29). Dessa tankar var så sedimentterande i jämställdhetsfrågan att alla partierna valde att ta upp det; en sådan formation var mäns våld mot kvinnor.

När jag fann en diskursiv formation som var så utvecklad i samtliga partier så bekräftade det att den frågan anses viktig och så naturlig att den måste vara med för att ett parti ska kunna klara sig i jämställdhetsdebatten. Att inte ta upp den frågan skulle troligen vara skadligt för partiet. Några av partierna, som till exempel Socialdemokraterna och Moderaterna, kan ses som exempel på det, där partiet ifråga har en kort redogörelse om jämställdhet; man kan då anta att partiet inte lägger särskild vikt på den här frågan, men för att undvika kritik så har man fortfarande med frågan ”på ett hörn”. Ett annat exempel är när ett parti har en huvudfråga som man driver, en fråga som är särskilt viktig för dess väljarkår – den frågan blir då allomfattande. En enda fråga blir en utgångspunkt som påverkar alla segment av partiets politik; olika problem i samhället bli ihopkopplade till partiets huvudfråga.

I andra fall var det svårare att hitta diskursiva formationer som unisont delas av alla partier. Då valde jag att tolka utifrån vilka premisser olika tankar framfördes, som till exempel de stycken där partierna på olika sätt skriver om att förbättra kvinnors ekonomiska situation och där dessa punkter att var utformade efter ett könsbaserat diskursivt antagande gällande ekonomi (Fairclough 1995: 35). En utmaning var att ett särskilt parti – Sverigedemokraterna – var väldigt skilt från de andra partierna utifrån diskursiva formationer gällande jämställdhetsproblematiken.¹³ Men det problemet hjälpte mig att vara medveten kring kampen om *lexikoneringen* av vad ett ord verkligen ska innebära (Fairclough 1995:34), vad man skall associera till ett särskilt ord, som i det här fallet kring ordet jämställdhet och uppfattningen av den problematiken.

4. Teori

För att kunna förklara hur en diskurs formar vår sociala värld använder jag Pierre Bourdieus tankegångar gällande symboliskt våld, kapital, habitus och fält. Bourdieus tankar om hur maktrelationer etableras och upprätthålls presenterar jag i relation till Charles Taylors idéer om vikten av att få erkännande och hur erkännande skapas genom olika typer av politiska inriktningar, så som särarts- och likhetsprinciper. Detta applicerar jag sedan på Connells och Messerschmidts tankar kring hegemonisk manlighet, där den ideala bilden av manlighet, den så kallade hegemoniska uppfattningen, ger upphov till att män som liknar den bilden får erkännande som män och därmed hög status. Detta använder jag sedan som en teoretisk utgångspunkt för Bourdieus teori om kapital och makt. Hur olika kapital ger en ”fördelar” till att komma ut i världen och hur att avsaknad av ”rätt” kapital leder till andra utvecklingar av manlighet – den utvecklingen presenterar jag med hjälp av Paul Willis studie av hur arbetarungdomar i England konstruerar manlighet.

4.1 Symbolisk makt och våld

Habitus är det som man i förenklad form skulle kunna kalla den socialt utformade personligheten eller självidentiteten. Habitus är en persons samlade sociala erfarenheter och kunskaper, vilket resulterar i att det formar hur en person är och hur den kommer att resonera

---

¹³ Sverigedemokraterna skriver bland annat: ”Utgångspunkten att det finns skillnader som gör att kvinnor respektive män ibland kan se saker från olika perspektiv och göra saker på olika sätt förstärker ju, snarare än försvagar, betydelsen av att båda könen finns representerade på alla positioner i samhället”. (<https://sd.se/var-politik/jamstallldhetspolitik>).

och bete sig i olika situationer. En persons habitus används och möjliggörs för att nyttja och tillförskansa sig värdefullt kapital; habitus driver viljan att tillförskansa sig olika former av kapital eller förkasta kapital (Bourdieu 1987:94). *Kapitalbegreppet* är flytande men det syftar på det som anses värdefullt inom ett särskilt fält. Det kan exempelvis vara en rent finansiell form (att äga mycket pengar) eller innebära att man känner rätt personer och kommer från rätt bakgrund, det vill säga ekonomiskt respektive socialt eller kulturellt kapital. Kapitalets värde ligger i relation till det fält man som individ befinner sig i, till exempel en värdefull utbildning ger dig tillgång till ett respektabelt arbete inom det arbetsmarknadsmässiga fältet. En fängelsestraff för misshandel kan exkludera en individ från särskilda jobb inom samma fält.

Habitus spelar roll i det här kapital-och-fält-förhållandet då det är habitus som får dig att förstå hur du ska eller inte ska agera inom olika fält. Den som saknar kunskaper disponerade genom habitus kan, inom särskilda fält, få svårt att tillförskansa sig en gynnsam position inom det fältet (Bourdieu 1991:14–18). Att man föds in i ett visst socialt fält är därför en stark faktor för hur man som individ kommer att utveckla sitt habitus eller hur dess utveckling begränsas (Bourdieu: 1999:124). Kapitalbegreppet ger en ökad möjlighet till att kunna reflektera vad diskursen verkligen säger och vad för system diskursen i sig underbygger. Genom att kunna analysera vilka diskursiva formationer som partierna utgår från och företräder så ger kapitalbegreppet en grund till att möjliggöra ett ifrågasättande av den verklighet som den politiska diskursen utformar, till exempel frågan kring ”klassresor” eller hur ekonomiskt kapital inte är det enda som skiljer ”överklass” från ”underklass”. Det nya kapitalbegreppet möjliggör att kunna identifiera svårigheter kring hur individer och grupper kan förändra sina positioner i samhället. Att hur ett enklare företagsklimat inte behöver resultera i att fler människor från mer socialt utsatta grupper tar steget och blir egenföretagare. Att utveckla kapitalbegreppet och inte endast fokusera på ekonomiskt kapital öppnar upp för en reflektion om hur andra former av kapital för med sig fördelar och nackdelar. Missvisande slutsatser som kan uppstå när man generaliserar om olika kön utan att ha med andra faktorer så som socioekonomiska förutsättningar och hur dessa förutsättningar påverkar könsroller. Därav är det fruktbart för min analys att kunna förstå vilken typ av kapital som diskursen främjar och vilken typ av kapital diskursen *inte* diskuterar. Vad är värdefullt och vad är inte det?

Hur kommer de sig då att särskilda attribut och materiella ägodelar blir mer värda än andra?
Hur blir vissa sociala fält mer dominant och mer åtråvärda än andra fält? Bourdieus

resonemang kring symboliskt våld och symbolisk makt kan bidra med svar gällande dessa frågor.

Symbolisk makt är osynlig för både utövaren och den som makten utövas emot (Bourdieu 1991:164). För att kunna upprätthålla en dominant position inom ett samhälle måste makten döljas för att undvika motstånd. Vad man menar då är att en maktposition måste ses som naturlig och därmed bli den svår att ifrågasätta. Hur man gör det är genom att den dominanta gruppen erkänner särskilda kapital och former av habitus inom olika fält som överlägsna, för att på så sätt upprätta kontroll, vilket då resulterar i uppkomsten av en social ordning (Bourdieu 1991:166). Symbolisk makt måste erkännas för att kunna verka och erkännandet av ordningen är en process som tar tid att etablera och kräver att det finns en aktör som har makt att legitimera den rådande sociala ordningen. Därför kan inte vem som helst säga vad som helst för att etablera symbolisk makt, utan makten att kunna definiera vad som är rätt med hjälp av religiösa påbud, politiska eller biologiska resonemang används som medel för att etablera ordningen och utöva symboliskt våld (Bourdieu 1991:237–238).

Symboliskt våld är den maktlöshet som människor utsätts för av den symboliska makten, att man inte längre möts på jämna villkor, som en förälder talar till ett barn eller en läkare till en patient; man är inte längre jämlikar (Bourdieu 1991:51–52). Dominans uppstår genom vad som erkänns som ”överlägset” och detta applicerar Bourdieu på begreppen manligt och kvinnligt i den *Den manliga dominansen* (1999). Det manliga könet blir till ett kapital som gynnar män att avancera inom olika sociala fält och ett manligt habitus utvecklas, där uppfattningar av hur man som biologisk man ska bete sig för att då kunna använda sig av det manliga kapitalet (Bourdieu: 1999).

I min undersökning identifierade en majoritet av partierna en problematik med olika könsroller, och hur dessa könsuppfattningar gynnade män på kvinnors bekostnad. Könsordningen baseras här på biologi men handlar inte om biologiska skillnader utan tar sig snarare uttryck som hur en ”man” och en ”kvinna” ska vara och hur dessa könsroller ska samspela med varandra (Bourdieu: 1999:20). Den här manliga dominansen kan bara upprätthållas genom att erkänna *manlighet* och nervärdera det andra – *det kvinnliga*. Kvinnor måste själva vilja uppnå ”dominansen” – exempelvis kan kvinnor ibland inte attraheras av ”icke-manliga” män eller eftersträva män som är äldre och mer ”mäktiga” än vad de själva är (Bourdieu: 1999:48–50). I min diskursanalys fann jag flera exempel på hur det manliga framstod som att föredra i relation till det kvinnliga. Den situation som den manliga gruppen

befinner sig i beskrivs på olika sätt som fördelaktigare i partiprogrammen. I frågan kring företagande och entreprenörskap, till exempel, så utgår partiernas programskribenter från att den kvinnliga gruppen bör bli mer lik den manliga gruppen.

Den här maktbalansen är dock inte så enkel som att konstatera att män gynnas och kvinnor missgynnas. Män som inte faller in i den ”rådande” manlighetsdominansen missgynnas starkt då de inte kommer in i gemenskapen bland män men inte heller kan tillhöra den ”kvinnliga” gemenskapen. Transexuella män eller homosexuella män har ofta uteslutits och därmed hamnat i ett ingenmansland (Bourdieu 1999: 34–35). Även heterosexuella män kan dock missgynnas då de måste försvara sin heder och visa prov på manlighet genom att bete sig på ett visst sätt. Det handlar då om att de ska visa sin dominans med olika medel. Saknar man då särskilda kapitalformer som en bra anställning eller utbildning, då kan man bli tvungen att till andra medel för att etablera sin manlighet, vilket då kan kopplas till våldsamt beteende eller kriminalitet (Bourdieu 1999:64–65).

Fruktan att uteslutas från den manliga gemenskapen är kraftfull, vilket förklarar varför somliga män utför olika handlingar för att bevara sin manlighet (det som anses värdefullt) och skydda sig från det kvinnliga (det som anses negativt). Exempel på sådana mandomsprov är unga mäns besök på en bordell för att bli av med oskulden eller vägran av att erkänna rädsla (Bourdieu 1999:66–67). Bourdieus tankar visar på ett samspel där vissa grupper kan positionera sig över andra i ett fält och hur centralt det är för en grupp att bli erkänd, att det man har eller är har ett värde inom det fältet. Charles Taylor utvecklar denna tanke i termer om *erkännandets* vikt.

4.2 Erkännandets politik

Enligt Taylor är det viktigt att bli socialt erkänd är för att kunna må bra som individ. Att bli misserkänd eller inte erkänd alls leder till lidande. Taylor menar att människan skapar sin identitet i en relation till andra individer och hur deras bemötande av individen inverkar på individens egen självuppfattning och identitetskänsla. Perspektivet sträcker sig förbi det individuella (i form av misserkännanden av en individ i relation till en annan individ) och kan även användas för att förstå ett misserkännande av en särskild grupp som lider på grund av en annan grupp, till exempel kvinnor som förtrycks i patriarkala samhällen eller en underklass som nedvärderas i samhällen där klasskillnader är stora (Taylor 1994:37–38).

Taylors teori om erkännandets effekt hjälper mig förstå vikten av att grupper i samhället blir erkända och tanken om erkännande samspelar med Bourdieus tankar om symboliskt våld. Genom att granska hur grupper blir presenterade i relation till varandra i den politiska jämställdhetsdebatten kan jag se huruvida grupperna erkänns unisont eller huruvida en grupp får mer erkännande än en annan. Erkännande blev centralt i den nya demokratiska idén, där alla medborgare har ett medborgarvärde och det inte skulle finnas första och andra klassens medborgare. Titlar och andra statusmarkörer skulle tas bort för att ge varje enskild individ samma rättigheter och möjligheter att utvecklas (Taylor 1994:39). Vi har då två nivåer av erkännande, den interaktiva och personliga erkännandeformen och den politiska formen av erkännanden, som då sker på ett makroplan (Taylor 1994:46).

I de liberala demokratiska staterna växte en *likavärdesprincip* fram där alla medborgare skulle vara lika mycket värda. Alla medborgare skulle ha samma rätt att rösta, delta i det samhälleliga livet under lika villkor, men den här utvecklingen gav också upphov till *särartspolitik*. Det innebär att man förespråkar att alla ska ha samma rättigheter men att särskilda marginaliserade grupper ska få en starkare ställning inom ramen för dessa rättigheter. Ställningstagandet baseras på att olika grupper har olika socioekonomiska förutsättningar som begränsar deras möjligheter att nyttja dessa lika villkor (Taylor 1994:47–48). Särartspolitik väcker frågor som huruvida det är acceptabelt att begränsa personlig frihet för att stödja kollektiva mål, då det kan handla om att till exempel lagstifta för positiv särbehandling för särskilda grupper eller begränsa storbönders äganderätt av mark i traditionella urinvånarens landområden (Taylor 1994:59–60).

I erkännandets politik finns det en problematik i frågan om vad som skall erkännas. I det mångkulturella liberala samhället är allt i princip öppet för erkännande, men kan verkligen alla kulturer och livsstilar erhålla särskild status som värdefulla? De rådande uppfattningarna av hur ett samhälle bör vara återspeglas i vad som får erkännande och vad man väljer att *inte* erkänna. Somliga kulturers sedvänjor räknas som värda att skydda, andra sedvänjor ses som olagliga eller bara inte värda att få ett specifikt rättsligt erkännande (Taylor 1994: 66-69). Problemet är att dominerande grupper i samhället upprättar en hegemoni som gynnar deras intressen kring vad som är värdefullt och värdelöst. Enligt Taylor kan detta problem bara lösas genom att man när man erkänner något försöker avstå från sina förutfattade uppfattningar om en kultur eller grupp människor och istället försöker se vad deras synpunkter och kunskaper kan ge upphov till för insikter som man tidigare inte haft (Taylor

1994:72–74). De svenska partierna, i likhet med vad Taylor hävdar, följer den här principiella politiska uppdelningen då somliga av partierna väljer att grupper ska gynnas specifikt i relation till andra grupper medan andra utgår ifrån idén om att en strikt liberal frihet åstadkommer rättvisa mellan könen.

5. Tidigare forskning

Tre exempel på tidigare forskning som influerat min uppsats gäller granskningar av den manliga rollen i samhället. Studierna har gett mig ett underlag till att kunna problematisera hur den manliga rollen presenteras inom svensk jämställdhetsdebatt.¹⁴ Jag argumenterar för att min studie kompletterar dessa studier genom att tydligt demonstrera hur uppfattningar kring män och manlighet påverkar politiken och influerar förutsättningarna för gruppen män.

5.1 Skapandet av manlighet

Fostran till lönearbete (1983) av Paul Willis handlar om skapandet av manlighet. Willis undersöker hur unga arbetarmän i sin utvecklingsprocess under uppväxten formar en syn på sig själva och på en syn hur en man ska vara. Studien är relevant i relation till min uppsats för att den hjälper mig fånga ett mikroperspektiv på vad det innebär att vara man utifrån en marginaliserad socioekonomisk bakgrund. Den uppfattningen kan ge en större insikt och verka som underlag till att kunna resonera kring den statistik som jag presenterade i början av min studie samt problematisera huruvida man kan tala generellt om ett ”gynnade” klimat för alla män i samhället. Varför finner sig individer i särskilda positioner och varför blir det ingen revolt mot orättvisor i samhället? Varför accepterar man att man inte befinner sig på topp? Dessa frågor ställer sig Willis i början av sin bok. Arbetarklassungdomarna skapar en motståndskultur om hur man ska bete sig som en motpol till skolans kultur, då dessa ungdomar redan från en tidig början vet hur deras framtid kommer att se ut, så ”genomskådar” de skolans uppgift. Skolan ses som motståndare då den hindrar en från att utveckla den kultur man behöver för att klara sig i den miljö man i realiteten kommer att befinna sig i (Willis:1983:40–41).

---

¹⁴ Jag fann tyvärr inte studier som berörde som var mer i likhet med min egen studie gällande jämställdhet och diskursanalys inom politik.

Den form av manlighet som ungdomarna visar upp i Willis studie går hand i hand med den maskulina kultur som råder på fabriksgolvet: man ska vara stark, dominerande och man ska inte bete sig som en kvinna eller som en mes (Willis:1983:112). Den här typen av chauvinism inom arbetsmarknaden kommer inte försvinna med den rådande avindustrialiseringen utan liknande uppfattningar existerar redan inom andra verksamheter. Poängen är att styrka och andra manliga drag inte behövs inom fabriksyrken på samma sätt som tidigare eftersom fler yrkesuppgifter blir allt mer mekaniserade inom industrin. Trots den här utvecklingen ifrån det fysiska så består normen kring hur styrka och andra manliga drag är centrala för kulturen inom den typen av arbete (Willis:1983:113). Det kvinnliga nedvärderas i den här arbetarkulturen; trots att man älskar sin mamma så är hon inte lika smart eller har lika mycket kontroll som pappan. Detsamma gäller kvinnor i samma ålder som ska vara erövringar, deras plats är att vara den som blir dominerad (Willis:1983:99,102–103).

Motståndet till skolan rotas i att det som lärs ut i böckerna inte är praktiskt användbart. De unga männen ser ingen praktisk användning för det, de saknar de resurser som krävs för att kunna koppla hur det de lär sig nu senare kan hjälpa dem att avancera i samhället. Detta är skiljbart från medelklassungdomarna som insåg att skolans kunskap möjliggjorde en teoretisk grund för att senare i livet praktiskt kunna avancera i samhället (Willis:1983:118–119). Dominans i det sociala livet är styrande i arbetarklasskulturen. Det börjar med att man dominerar bland sina jämnåriga och därefter imiteras den dominans fadern har över modern gentemot sin flickvän och till slut leder det till att sonen kan börja utöva dominansen mot den tidigare dominanta fadern. Han kan börja utmana honom, vilket är en indikation på sonen är redo att bli en man och att ta sin plats i den manliga världen (Willis:1983:145–146).

Min reflektion kring vikten av dominans handlar om att i samhället finns det hierarkier där individer strävar om att vara längst upp och för att undvika att befinna sig längst ner. Inom arbetarklasskulturen leder brist på kontroll i samhället till ett sökande av sätt att uppnå dominans och makt, som en reaktion på den marginaliserade roll han har i samhället i form av ett lågvärderat arbete och en låg social position. Arbetaren har ett sätt att etablera en maktposition och använda det kapital man har att nyttja, och det gäller inom det sociala fältet, det sociala livet. Det leder till att man vill ha kontroll över de andra i hemmet för att fortfarande känna sig som en man, som någon som bestämmer.

Särskiljandet är en viktig del för att känna sig överlägen en annan grupp. Medelklassen känner sig överlägen arbetarklassen baserat på intellektuella och ekonomiska grunder. Dessa grunder

kvarstår, för att särskilda drag kopplas ihop av arbetaren till manlighet och andra drag till kvinnlighet. Det är så grabbarna från arbetarklassen är begränsade i sin utveckling och de kan inte ta till sig det intellektuella som för dem har kvinnliga drag och förkastar det de uppfattar som manligt. De blir låsta i hur de ska utvecklas och faller in i begränsade könsstereotyper, samtidigt som de börjar dominera kvinnor från sin egen sociala bakgrund och därmed även låser dem i särskilda könsroller (Willis:1983:253–260).

Den diskurs jag analyserar sätter jag i relation till Willis fynd: hur de problem man diskuterar som finns ihopkopplade till den manliga rollen, hur man ser på manlighet. Fokuserar man bara på det manliga könet eller fokuserar man på fler variabler när man diskuterar jämställdhetsproblematiken i Sverige? Willis studie är relevant eftersom den illustrerar svårigheter att göra tolkningar av mäns agerande och dess rolltagande utan att adressera socioekonomiska positioner i relation till det. Studien i fråga nyanserar även bilden av mäns positioner i samhället gentemot hur mäns position beskrivs inom de olika partipolitiska diskursiva formationerna kring den manliga rollen.

5.2 Hegemonisk manlighet

Skillnader mellan de två biologiska könen har ofta förklarats genom biologiska skillnader könen emellan och implikationen har varit att dessa genetiska anlag har gett upphov till de olika samhällspositioner som män och kvinnor innehar (Connell 1995, kap 1). För att problematisera detta antagande är det värdefullt att granska den historiska utvecklingen av hur mäns och kvinnors positioner förändrats genom tiden i samhället. Vad som definierar en ”manlig roll” förändras beroende på hur samhället ser ut. Nya ideal byts ut och förändras genom tidens gång (Connell 1995:95–97). Uppfattningen kring manlighet existerar inte självständigt utan bara i relation till det andra, det kvinnliga, (Connell 2000:40). Könsroller och genus formas alltså av sociala praktiker i samhället och är beroende av dessa praktiker för sin fortlevnad. När man analyserar genus måste man se till de sociala praktiker som finns i samhället och uppmärksamma uppfattningar kring klass, sexualitet och ras (Connell 1995:99). En arbetares manlighet utvecklas som reaktion på hans svaga position i arbetet. För att ”behålla” sin stolthet utvecklar han då andra ideal, som till exempel att vara fysiskt stark och dominerande i det privata livet (Connell 1995:99). Att urskilja olika typer av könsroller är bara ett steg, då det kan förklara en grups ståndpunkt så måste man se till vilken uppfattning som är den dominant tanken i en könsroll. Vilken typ av mönster upprätthåller olika typer av

manlighet och vad strävar den uppfattningen efter? Är det kontroll, ekonomisk makt eller heterosexualitet?

När man identifierar den formen av manlighet som framställs som idealet då har man funnit den "hegemoniska" manlighet som är i den dominerande ställningen (Connell 1995:100). Det är svårt att hitta ett typexempel på hegemonisk manlighet då det är som en ideal bild av manlighet men drag som kopplas ihop till den är styrka, kontroll och makt. Men den här uppfattningen utmanas med tiden, vilket gör att det som är "dominerande" idag inte behöver vara den dominerande uppfattningen framöver (Connell 1987:183). Hegemonisk manlighet är den bild av manlighet som har etablerat sig över all annan uppfattning av manlighet. Den här dominansen etableras genom en kulturell och institutionell symbios, där ett specifikt ideal har de institutionella medlen¹⁵ att genomdriva sitt ideal. Det behöver inte innebära att den som är mest lik "idealbilden" av hegemonisk manlighet på något sätt är den "mäktigaste" (Connell 1995:101). Den hegemoniska manligheten behöver inte vara den mest bekväma formen av manlighet eller ens den vanligaste, men personer som har den här typen av hegemoniskt manlighet brukar upphöjas, genom medier och nöjesvärlden, filmer och program som kretsar kring den typen av ideal. Man idealiserar en viss form av manlighet. Idrottsmän, soldater, gangstrar är alla personer som brukar användas som en representation av "riktiga" män (Connell 2000:10). De som innehar den reella makten i samhället behöver inte ha någon likhet med det som förespråkas av den hegemoniska manligheten utan det är bara ett medel för att skapa samtycke för andra män för att kunna uppehålla den ordning som existerar (Connell 1987:185). Samhället formar och vidhåller bilden av hegemonisk manlighet men man måste samtidigt erhålla kontrollen över den.

I mitt material diskuteras problem gällande män och manlighet men innebörden av vad män och manlighet är diskuteras inte. Den diskurs som framförs diskuterar manlighet och dess effekter men den hegemoniska uppfattningen av manlighet kvarstår. Problem gällande vad män gör diskuteras men inte problem kring vad män förväntas vara diskuteras, därav så kvarstår den hegemoniska manligheten.

Det betyder att uppfattningen av hur en man ska vara och vad som gör en manlig, ger bieffekter i form av män som försöker uppnå den hegemoniska formen av manlighet men försöken blir "negativa". Exempel på det är gängmedlems manlighet som är långt ifrån en

---

¹⁵ Exempel på institutionella medel kan vara statlig media, utbildning och det juridiska väsendet.

militärs manlighet; de båda har likheter mellan varandra men den ena är accepterad, den andra är sedd som skadlig för samhället av den styrande ordningen (Connell 1987:128–129). Den ena formen av manlighet är kontrollerad av samhället, den andra är inte det. Hegemonisk manlighet måste även relateras till kvinnlighet i form av att man även måste få kvinnorna att acceptera den här ordningen. Hegemonisk manlighet kan vara mindre kontrollerande av kvinnor än andra former av manlighet, då den strävar efter acceptans för att bibehålla sin hegemoniska ställning (Connell 1987:184).

Män kan få lida mycket för sina försök att uppnå hegemonisk manlighet i form av skador inom arbete eller fritid, våldsutsatthet och social exkludering. Dessutom så kan de som lyckas med det bli fångar i sin egen roll, genom att få en sorts idolstatus. En yrkesidrottsman kan bli begränsad i hur han ska leva sitt liv och tvingas till att undvika risker samt alltid vara noggrann med hur han ska bete sig i särskilda situationer för att han ska fortsätta kunna vara en stjärna (Connell 2000:84). Svårigheter att uppnå en hegemonisk manlighet framgår när man betraktar arbetar- och underklassmän. Dessa män har en generellt ett en relativt svag ställning på arbetsmarknaden. Bristen på kontroll i yrkeslivet kan ta sig uttryck i ett kontrollsökande inom familjen, det blir då det platsen där mannen kan bli betydelsefull. Hans inkomst räknas och han tar hand om familjen medan kvinnan sköter barnen. Det arbete hon utför marginaliseras som ett sätt att lyfta hans egna marginaliserade arbete (Connell 2000:106–107). Som tidigare nämnts så tenderar institutioner som upprätthåller en hegemonisk manlighet även att begränsa den. Som min studie visar så upprätthålls den hegemoniska manligheten av de politiska partierna¹⁶. Man talar tydligt om de fördelar manlighet för med sig, och hur man vill att gruppen kvinnor ska få en del av det samtidigt som man vill bekämpa de negativa ”manliga trenderna” så som mäns våld mot kvinnor. Men man tar inte itu med vad som enligt Connell är grunden till den problematiken, vilket är då den ”ideala” bild av hegemonisk manlighet som få män kan lyckas uppnå – vilket därmed leder till problem som kriminalitet, socialt utanförskap och avståndstagande från social gemenskap.

Detta är på grund av att särarter av den hegemoniska manligheten utvecklar, vilket kan leda till en instabilitet i den sociala hierarkin och slutligen till en samhällelig kris. Det här samhälleliga skiftet handlar inte om att fler kvinnor erövrar toppositioner, för så länge

---

¹⁶ Detta resonemang kommer presenteras mer utförligt i analysdelen.

kvinnorna ifråga ser till den hegemoniska bilden av hur man ska vara, då spelar deras fysiska kön ingen roll (Messerschmidt 2004:132). Ett historiskt exempel är Margaret Thatcher. När hon var vid makten försämrades generellt sett kvinnors position i England (Howson 2006:53). En oordning i samhället kan skapas av att män vill nå målen inom den manliga könsrollen men att de saknar de resurser som krävs för att kunna göra detta. Det handlar om att de kan utveckla en *underordnad manlighetskultur* eller en *protest-manlighetskultur* (Messerschmidt 1993:93). Exempel på att bli sedd som en man med en underordnad maskulinitet kan vara män som blir benämnda som ”mesar, töntar”, som helt enkelt inte uppfattas som riktiga män. Varför de får dessa benämningar är på grund av att de inte lyckas uppfylla föreställningen av hur en man ska vara och bete sig. Sådana beteende kan vara beroende på kultur och kontext som varierar, men generellt sett har homosexualitet använts som en särskiljning mellan män och ”riktiga” män. Även män uppfattas vara feminina då de som är känsliga eller osäkra faller in i denna kategori av vara ”omanliga män” (Connell 1995:102).

Att man hamnar i den underordnade manligheten är en process som sker genom smädelser, våld och förnedring (Connell 1995:103). Protestmaskulinitet är en utveckling av att man som individ inte har de möjligheter som krävs för att anpassa sig till en hegemonisk manlighet. För att fortfarande vara i kontroll utvecklar man en form av motståndskultur till det rådande sociala ordningen inom samhället, som kan ta sig uttryck i olika former, till exempel rörelser som ”Gangsterkulturen” eller ”Skinheadkulturen” (Messerschmidt 1993:94–95).

Protestmaskuliniteten utagerar mot hegemoniska strukturer, så som skola, rättsväsendet och andra institutioner som verkar för hegemoniska normer (Messerschmidt 1993:104–105). Den här formen av maskulinitet skulle kunna ses som ett medel till att bryta ”negativa könsroller”, vilket den hegemoniska manligheten bidragit till men vad som generellt sker är att protestmaskuliniteten blir ännu mer dominerande och utåtagerande mot grupper som står under den egna gruppen. Våldtäkt och hatbrott är mer frekvent bland de lägre klasserna och därför, ironiskt nog kan den som själv blivit dominerad själv bli utåtagerande och dominerande mot de som är lägre ner än de själva (Messerschmidt 1993:116–117). Få av partierna diskuterar alternativa manlighetskonstruktioner utan manlighet diskuteras i generella drag där diskursen konstiterar män som en enhällig grupp. Avvikelse tas upp av några partier

där hbtq-män särskiljs ifrån den resterande gruppen män¹⁷. Sverigedemokraterna tar upp alternativa kulturella manligheter där dessa beskrivs som problematiska då de skiljer sig ifrån den rådande svenska normen kring könsroller¹⁸.

5.3 Maskulinitet som ett problem

I *Maskulinitet som ett problem* (2015) uppmärksammas hur endimensionellt ungas mäns avvikande beteende har behandlats inom en rad olika projekt som utförts av den svenska socialtjänsten. Majoriteten av olika åtgärder utförda för att förändra dessa ungas destruktiva sätt har varit att försöka få dessa unga män att kunna kontrollera sig själva, att ungdomarna befunnit sig i risk och avsaknandet av fadersfigurer att anamma (Hammaren, Lunneblad & Johansson 2015:494–495). Dessa stereotypiska inslag var vanligt förekommande och generellt så utmålades könsskillnader som något naturligt förekommande. Projekten som startades upp av socialtjänsten syftade till att föra in dessa unga män till sina ”naturliga” roller i samhället, därav att deras manliga beteende ska upprätthållas men styras åt rätt håll. Därmed består den manliga hegemoniska manliga inställningen (Hammaren, Lunneblad & Johansson 2015:496). Få projekt utmanade ”sunt förnuft”-inställningar till manlighet och vad det innebär att vara man men när den typen av projekt utformades och genomfördes så gav det goda resultat i normkritiskt tänkande, där unga män gått från att helt dogmatiskt förakta homosexualitet till att kunna diskutera och reflektera kring ämnet (Hammaren, Lunneblad & Johansson 2008:499). Undersökningen fann också att en brist på förståelse för olika minoritets positioner och klasskillnader i gruppen av unga män. Det framstod tydligt när man inom socialtjänstens projekt generellt sett diskuterade de unga männen problem utifrån ett strikt psykologiskt perspektiv. Frågor kring klasskillnader som kan ha influerat och påverkat beteendet fick inte utrymme inom analysen av de unga mäns beteende och reflektioner kring deras levandsituationer var frånvarande i den rådande problem diskussionen inom socialtjänsten (Hammaren, Lunneblad & Johansson 2015:500). Undersökningen är relevant för min studie då den påvisar en tydlig problematik i att utgå från strikta stereotypiska uppfattningar kring en sådan omfattande grupp individer. Hur olika uppfattningar kring vad manlighet är påverkas och influeras av flera faktorer och hur beteende

---

¹⁷ Miljöpartiet: *Den gröna vägen till jämställdhet* (2014).

¹⁸ Sverigedemokraterna: *Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen* (2014).

kopplas ihop till könsuppfattningar. Rådande ideologiska diskursiva formationerna påverkar utformningen av hur samhället uppfattar och påverkar vad som är manligt.

6. Analys

Jag kommer här att presentera den diskursanalys jag har utfört av varje svenskt parlamentariskt partis jämställdhetspolitik samt Feministisk initiativ. Anledningen till att jag har valt att presentera partierna enskilt (men under gemensamma teman) har att med göra att jag vill vara så transparent som möjligt och inte ”klumpa” ihop partierna med varandra. Dessutom vill jag försöka identifiera de eventuella subtila skillnaderna mellan partierna och att ge varje partis jämställdhetspolitik en chans att ”tala för sig själv”.

Jag vill också identifiera de likheter som kan finnas och därmed rådande diskurser som påverkar det politiska spelet.

Punkter som alla partier enas om framstår som de viktigaste och mest dominerande inom talet om jämställdhet¹⁹. I min granskning av hur jämställdhetsproblematiken diskuteras inom den politiska sfären har jag funnit tre diskursiva formationer som alla politiska partierna berör. Dessa formationer är ”mäns våld mot kvinnor”, ”lika villkor och problem kring könsroller” samt ”jämställdhet via ekonomi”.

6.1 Mäns våld mot kvinnor

Alla partier förutom Moderaterna²⁰ framför tanken om åtgärder mot mäns våld mot kvinnor som en viktig punkt i jämställdhetsarbetet, där man uppmärksammar att kvinnor utsätts för våld i nära relationer och att det behövs aktioner för att stoppa det. Moderaterna är det enda parti som när det kommer till frågan om våld i nära relationer inte tar upp ”män kontra kvinnor”. De andra politiska partierna tar alla upp hur mäns våld mot kvinnor är ett problem utifrån en jämställdhetssynvinkel

Våld i nära relationer kan se olika ut, men oftast är det kvinnor som drabbas. Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem och ett allvarligt hot mot kvinnors trygghet och hälsa. I

---

¹⁹ Då partier generellt vill få så många röster som möjligt så de eventuella jämställdhetspunkter där alla partierna håller med varandra, kan uppfattas som intetsägande men som trots det säger väldigt mycket om vilken tanke som är mest dominerande inom jämställdhetsdiskursen.

²⁰ Moderaternas avsnitt av brott och straff i nära relationer gör ingen könsuppdelning.

slutänden är det också en fråga om jämställdhet. Fakta är att största delen av det våld som riktas mot kvinnor sker i hemmet och förövaren är nästan alltid en partner eller ex-partner.²¹

(Centerpartiet)

Mäns våld och förtryck mot kvinnor är det mest extrema uttrycket för kvinnors utsatthet och har sin grund i synen på kön, makt och sexualitet. Alla former av våld i relationer och könsrelaterat våld ska förebyggas. Brott ska aldrig relativiseras med hänsyn till patriarkala traditioner eller hedersbegrepp. Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt hot mot individers frihet och en jämställdhetsfråga som berör både kvinnor och män. Religiös särslagstiftning inom familjerätten står i motsats till jämställdhet och individers frigörelse, och ska inte tillåtas i Sverige.²²

(Folkpartiet)

Mäns våld mot kvinnor, och våld i nära relationer överhuvudtaget, är det yttersta uttrycket för bristen på jämställdhet i ett samhälle. Det är helt oacceptabelt att någon ska behöva leva med risken att utsättas för våld. Psykiskt, fysiskt och sexuellt våld kan under inga omständigheter accepteras eller ursäktas. Sexuellt våld bidrar till ojämställdhet mellan kvinnor och män i samhället i stort, inte bara i den nära relationen. Rädslan för att bli utsatt inskränker flickors och kvinnors livsutrymme.²³ (Kristdemokraterna)

Citaten ovan är alla hämtade från Centern, Folkpartiet och Kristdemokraterna. Som citateten visar så delar partierna varandras ståndpunkter; man uppmärksammar problemet med våld i nära relationer och hur det synnerligen drabbar kvinnor.

Kontaktförbudslagstiftningen har ändrats för att förbättra skyddet för utsatta personer. Vi har skärpt straffen för kvinnofridskränkning. Fridskränkningens brotten omfattar numera även skadegörelse och överträdelse av kontaktförbud. 2014 presenterade den nationella samordnaren mot våld i nära relationer sina förslag om hur arbetet mot våld i nära relationer kan förbättras. Förslagen kommer att utgöra en viktig grund för det fortsatta arbetet med att bekämpa våld i nära relationer. Vi har skärpt sexualbrottslagstiftningen och vill skärpta den ytterligare. Vi vill införa två nya brott; synnerligen grov våldtäkt och

---

²¹ www.centerpartiet.se/var-politik/alla-fragor/jamstallldhet-och-diskriminering/vald-nara-relationer/

²² www.folkpartiet.se/politik/hjartefragor/jamstallldhet/

²³ Kristdemokraterna *Jämställdhet som genomgripande princip* (2012).

ett särskilt oaktsamhetsbrott avseende våldtäkt. Vi vill också se över våldtäktsbrottet och överväga frågan om brist på samtycke.²⁴ (Moderaterna)

Moderaternas ståndpunkt bryter den annars starka diskursiva formation som de andra allianspartierna talar om – som texten ovan visar så nämns aldrig kvinnor och män uttryckligen. Utdraget visar inte på en särskild uppdelning mellan könen när det kommer till frågan om våld i nära relationer utan partiprogrammet talar generellt om hur frågan ska hanteras och förbättras. Den här politiska ståndpunkten går ihop med den *likavärdesprincip* som Charles Taylor presenterade: hur alla individer i samhället oavsett förutsättningar ska ha samma möjlighet, alltså att en kategori av medborgare inte ska få en särskild ”status” över någon annan. Står moderaterna ensamma i denna fråga eller håller partier utanför deras egen samarbetsgrupp med dem i deras ståndpunkt?

I likhet med det som presenterades tidigare är moderaterna de avvikande. I samtliga andra partipolitiska presentationer av jämställdhetsproblematik är våld i nära relationer definierat som ett jämställdhetsproblem mellan kvinnor och män. Den diskursiva formationen visar hur ”mäns våld mot kvinnor”-uppfattningen av våld i nära relationer nästintill uppnått en hegemonisk status. Partiprogrammens skribenter utgår från att våld i nära relationer är ett jämställdhetsproblem, där män slår kvinnor utifrån sin högre status i samhället.

Svik inte offren för sexövergrepp Förra året anmäldes över 6 000 våldtäkter i Sverige. Men bara i knappt vart sjätte fall kunde en gärningsman knytas till brottet. Samhället sviker gång på gång de kvinnor som utsätts för övergrepp.²⁵ (Socialdemokraterna)

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem och ett stort hinder för jämställdheten. Kvinnor som utsätts för våldsbrott är för det mesta bekanta med eller har en när relation till den utpekade gärningsmannen. Våldet mot kvinnor utmärker sig också av att det oftare är upprepat, grövre och leder till fler negativa konsekvenser för den drabbade än det våld som drabbar män i liknande situationer.²⁶ (Vänsterpartiet)

Varje år utsätts i Sverige ca 17 000 kvinnor för våld i hemmet av en bekant och 17 kvinnor dödas årligen av en närstående. Vi måste se detta som det enorma folkhälsoproblem det är och ta

---

²⁴ www.moderat.se/brott-och-straфф/vald-i-nara-relationer

²⁵ Socialdemokraterna: *Handlingsprogram för jämställdhet för det första regeringsåret* (2014)

²⁶ www.vansterpartiet.se/fördjupning

ett rejält krafttag för att minska mäns våld mot kvinnor. Samhället ska ha hög beredskap och fasta rutiner för att hjälpa kvinnor som utsätts för våld i nära relationer. Våld i nära relationer ska behandlas på ett snabbt, samordnat och konsekvent sätt i ett samarbete mellan kvinnojourer, polis, sociala myndigheter och åklagare. Våld i nära relationer kan vara fysiskt, sexuellt, psykiskt, socialt och ekonomiskt/materiellt. Givetvis ska män och personer som utsätts för våld inom samkönade relationer få samma hjälp.²⁷ (Miljöpartiet)

Charles Taylor presenterar en andra politisk inriktning: *särartspolitik*. Här är ett tydligt exempel på den inriktningen av politik, det vill säga att man vill ge erkännande till en särskild grupps utsatta position, att man inte bara diskuterar våld i nära relationer i generella termer utan att man uppmärksammar hur en särskild grupp behöver särskilt stöd.

Man kan tycka att allt våld i samhället är lika viktigt att motverka, oavsett vem det drabbar. Självklart är detta också något Sverigedemokraterna håller med om. Därför har vi en nollvision för allt våld. Av just anledningen att allt våld bör motverkas, ser vi dock också att extra fokus bör ligga på att minska kvinnovåldet. Våldet i vårt land är nämligen inte könsneutralt utan begås av och drabbar de båda könen i olika utsträckning. Just kvinnor drabbas, i synnerhet av det sexualiserade våldet, på ett sådant sätt att det generellt utgör en allvarlig inskränkning för deras trygghet, livsmönster och i förlängningen medborgerliga rätt till ett tryggt och säkert liv. Kvinnor är offer för mäns våld Utifrån Sveriges officiella kriminalstatistik är det ett väl belagt faktum att män är kraftigt överrepresenterade som gärningsmän vid vålds- och sexualbrott, samt att kvinnor är offer för mäns våld.²⁸ (Sverigedemokraterna)

Det totala våldet i Sverige och världen är män till mer än nittio procent förövare, men medan män dessutom oftare utsätts för våld i offentliga miljöer, utgörs grövre våld i nära relationer till allra största delen av mäns våld mot kvinnor och barn. Kvinnors våld mot män förekommer, men är ytterst sällan grovt fysiskt våld... Precis som våldtäkt och sexuellt våld som strategi mot kvinnor i krig och konfliktområden runt om i världen, handlar sexuellt våld mot kvinnor i Sverige om maktutövande. Sammanhanget och övergreppen ser oftast helt annorlunda ut här än i krigssituationer, men att det handlar om en väsensskildhet stämmer inte. Det handlar även i Sverige om att utöva makt genom att våldföra sig på kvinnors kroppar, även om majoriteten av våldtäkterna i Sverige begås inomhus och av en närstående, bekant, eller tillfälligt sällskap.²⁹ (Feministiskt initiativ)

---

²⁷ Miljöpartiet: *Den gröna vägen till jämställdhet* (2014)

²⁸ Sverigedemokraterna: *Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen* (2014).

²⁹ www.feministisktinitiativ.se/politik/vald-mot-kvinnor/maskulinitet-och-vald/

Diskursen som förs handlar om hur män använder våld för att dominera och kontrollera kvinnor, om att det fysiska våldet är ett sätt att etablera makt över den andre, och om hur ett samhälle idag inte är rättvist på grund av att män fortfarande ”känner” sig ha rätten att vidmakthålla kontrollen. Partierna ifråga använder ytterst generella termer kring män, man spekulerar inte i särskilda grupper av män där kvinnovåld kan vara accepterat eller tvärtom mindre accepterat, man gör ingen skillnad mellan olika maskuliniteter. Sverigedemokraterna och Folkpartiet presenterar en avvikande diskursiv formation kring anledningar till varför män slår kvinnor.

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt hot mot individers frihet och en jämställdhetsfråga som berör både kvinnor och män.³⁰ (Folkpartiet)

Under de senaste decennierna har en mycket omfattande invandring skett till Sverige från övriga världen. Denna invandring har bestått av hundratals olika nationaliteter som tagit med sig lika många för Sverige mer eller mindre främmande kulturer. Tillsammans har de bildat en mångkultur som tyvärr kan vara en källa till kvinnovåld och annan allvarlig brottslighet... All kulturellt motiverad våldsbrottslighet mot kvinnor rör inte hedersvåld. Till skillnad från hedersvåld som sker inom ramen för nära relationer, finns det även ett utbrett kulturellt motiverat kvinnovåld i det offentliga rummet. Det handlar om människor med en helt annan kulturell kvinnoyn än den svenska som inte kan respektera kvinnors fysiska integritet. Denna kvinnoyn kan resultera i allt från att ensamma kvinnor utsätts för sexuella ofredanden till överfallsvåldtäkter.³¹ (Sverigedemokraterna)

Partierna har olika tillvägagångssätt för att få våldet mot kvinnor att upphöra. Somliga vill satsa på hårdare lagstiftning och andra vill öka genusutbildning inom skola eller ge mer pengar till stödinsatser som fler jourhem för utsatta kvinnor. Man kan förstå att politiker genomför aktioner för att hjälpa en erkänt utsatt grupp. Men det finns en bakomliggande problematik i den här diskursiva formationen om mannens våld mot kvinnan som man inte adresserar men som även påverkar hur män uppfattas. Mäns våld mot kvinnor i nära relationer är ett allvarligt problem, men det kan samtidigt betraktas som ett symptom på en större problematik som handlar om hur män förväntas vara och bete sig för att uppfylla hegemonisk maskulinitet.

---

³⁰ <http://www.folkpartiet.se/politik>

³¹ Sverigedemokraterna: *Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen* (2014).

Feministiskt initiativ är det enda parti som reflekterar över den kopplingen mellan våld och manlighet men som samtidigt förhåller sig till den diskursiva ståndpunkten att män utövar våld mot kvinnor, att män och manlighet i allmänhet är ett hot mot kvinnors utveckling.

Strukturerna bärs upp av normer om manlighet där rätten att utöva kontroll utgör en viktig del. Maskulinitet, det vill säga vad vi förknippar med män och manlighet, är historiskt föränderligt och styrs inte av biologiska förutsättningar, utan av tolkningar och förväntningar – kulturella normer och strukturella villkor. Genom västerländska historien har män och maskulinitet fått representera det mänskliga, medan kvinnor och det vi betraktat som feminint i bästa fall setts som ett komplement till, men ofta underordnats ”det manliga”. Rasifiering och social exkludering är centralt i de processer som ger vissa maskuliniteter högre status än andra.³²

Fi ska verka för att feministiskt självförsvar och utbildning om hur normer och föreställningar om manlighet bidrar till att begränsa kvinnor och flickors utrymme i det offentliga rummet erbjuds på samtliga skolor.³³ (Feministiskt initiativ)

Om vi relaterar problematiken till den hegemoniska manligheten så blir uppfattningen kring manliga drag mer komplex. Att slå kvinnor ger ingen status inom hegemonisk manlighet, man slår någon som man anser är utmanande, ”starkare än en själv eller hotar ens egen position”, och man utmanar inte en icke jämnbödig motståndare. Häri finns ingen ära, inget att skryta om, inget erkännande att få från den sociala världen. I den patriarkala världen samspelar hegemonisk manlighet med den kvinnliga rollen, där mödrar, fruar, och döttrar ska respekteras³⁴. Få män skulle troligen acceptera att deras dotter blev slagen av sin pojkvän³⁵ (Connell 1995: 103-104).

Även inom oppositionell manlighet där kvinnor ofta kan ha marginaliserade positioner tenderar inte våld mot kvinnor att uppfattas som positivt. Våldtäkt och kvinnomisshandel är inte brott som ger ”status” inom till exempel den kriminella världen (se till exempel *Det osynliga våldet* Evetovics, Broman 2013). Tvärtom kan det vara farligt för våldtäktsmän att befinna sig i fängelse och därmed brukar dessa typer av förbrytare sitta på särskilda avdelningar, isolerade från den resterande fängelsepopulationen. Så om premissen att slå

---

³² <http://feministisktinitiativ.se/politik/vald-mot-kvinnor/maskulinitet-och-vald>

³³ <http://feministisktinitiativ.se/politik/utbildning/grundskola/>

³⁴ Man kan argumentera att det handlar om att kontrollera sina kvinnor i sin närhet snarare än att man respekterar kvinnorna i fråga.

³⁵ Detta syftar då till en västerländsk utformning av ett patriarkalt system.

kvinnor inte ger en positiv effekt för en man i samhället, varken officiellt eller inofficiellt, varför sker det?

Man har funnit i undersökningar att män från en arbetarklassbakgrund är kraftigt överrepresenterade inom våld mot kvinnor men även när det gäller våld av homofobisk karaktär (Messerschmidt 1993:116–117). Dessutom tenderar subkulturer inom den här socioekonomiska gruppen att skapa sammanhang där kvinnor ofta får marginaliserade positioner. Exempel som är relevanta är gangsterkulturen, vit-makt-rörelsen samt *gaming*-kulturen. Detta handlar då om att mannen inte är i en dominerande ställning i det vanliga livet, till exempel genom ett arbete där man inte har lite kontroll eller självbestämmande, eller vara beroende av bidrag. Detta tenderar att hänga ihop med faktorer som utbildningsnivå och ekonomisk bakgrund, där man saknar innehav av medel till att bli en respekterad person eller man och därmed ”behöver” dessa män på något sätt få utlopp för att fortfarande kunna känna sig som en man. Då blir familjelivet den möjligheten (Messerschmidt 1993:149–150).

Därav blir det problematiskt att försöka lösa symptomen utan att bota roten till problematiken. Problematiken handlar inte om att män slår kvinnor utan om att det finns ett samspel mellan våldsutövning och manligt beteende. Man ignorerar det faktum att män står för cirka 90 procent av alla brott i Sverige och att det är män statistiskt sett utsatta för 66 procent av allt grovt våld³⁶. Det blir nästan som att man undviker att artikulera problemet med att manlighet och våldsutövning sker i samspel med varandra, men när män våld utövar våld mot ”utsatta” grupper så är det ett problem.

Diskursen som utformas innebär att män och våld blir en form av naturalisation (Fairclough 1995: 28–29) men att detta våld inte anses få ske mot ”utsatta” grupper (Connell 1995:25). Frågan blir huruvida den diskursiva konstruktionen, att våld och män identifieras med varandra, kommer ta itu med den problematik som man målat upp? Genom att diskursiva formationer knyts kring våld och män, så blir det troligen svårare att se den destruktiva innebörden i hegemoniska manlighetsideal. Den diskurs som framförs skapar också en ”offer-förövare” koppling, det vill säga att män blir ett slags hot mot kvinnors liv. Att det är en överrepresentation av män som brukar våld mot sin partner är korrekt men det stämmer även när det gäller alla andra brott. Män är alltid överrepresenterade i det här sammanhanget, särskilt inom grova våldsbrott.

---

³⁶ Se sociala problem

I och med detta skapas en sorts dikotom ställning mellan män och kvinnor. Problematiken blir missvisande, då män överlag alltid är förövaren inom våldsbrott. Man riskerar att stärka tanken om att den våldsamma mannen ”är” ett naturligt tillstånd. Samtidigt som man främjar tanken om att män är aggressiva så understödjs en dispyt gentemot de män som inte ser sig själva som våldsamma. De kan komma att känna sig demoniserade inom den politiska diskursen, vilket i sin tur kan leda till fler konflikter än lösningar³⁷. Särskilda diskursiva former av manlighet legitimeras av medier och nöjesvärlden, där man lyfter upp den här typen av som ideala om hur män ska vara framgångsrika, starka och självständiga³⁸ utan att man kritiskt reflekterar över implikationerna av att framhäva den formen av manlighet. De symboliska kapitalen som lyfts fram skapar en uppfattning av vad som är bra och dåligt, vad som är värt att eftersträva. Medier spelar en stark roll i att presentera och legitimera de ideal som är värdefulla (Bourdieu 1991:239–240). Symboliskt våld utövas mot de som inte har detta värdefulla kapital och det leder till en marginalisering av det avvikande och skapar bieffekter – såsom våld i nära relationer eller våld mot hbtq-personer – som ett sätt för somliga män att känna sig ”manliga”.

6.2 Lika villkor och problem kring könsroller

I de politiska partiernas jämställdhetsdiskurser finns olika ståndpunkter angående hur man vill angripa jämställdhetsproblem i samhället. Exempel på sådana ståndpunkter är jämställdhet via lika villkor, jämställdhet genom strukturella förändringar eller jämställdhet genom arbete eller företagande.³⁹ Andra problem som de olika partierna tar upp gäller föräldraförsäkring, kvotering, mäns våld mot kvinnor och hur gruppen kvinnor generellt sett befinner sig i en ekonomiskt marginaliserad position. Trots partiernas skilda uppfattningar kring jämställdhetsfrågan så fanns det en samlad uppfattning som kvarstod, nämligen att kvinnor står i fokus för problematiken.

Liberal feminism handlar om kvinnors och mäns lika rätt till frihet, ansvar och makt. Det liberala uppdraget går ut på att frigöra individen från de begränsningar som bristande

---

³⁷ Anti-feminism rörelsen i Sverige är ett exempel på ett svar från män som känner sig missrepresenterade inom jämställdhetsdebatten.

³⁸ Dan Bilzerian och Floyd Mayweather är sådana globala exempel på representanter för ett manlighetsideal som idoliseras.

³⁹ Sverigedemokraterna är undantaget då de anser att det inte finns en problematik kring ojämna könsfördelningar i samhället då dessa skillnader mellan könen fungerar i en konsensus med varandra.

jämställdhet innebär, och bekämpa de attityder och föreställningar som ligger bakom.

Jämställdhet Det liberala jämställdhetsuppdraget tar sikte på kvinnors och mäns lika rätt till frihet, ansvar och makt. Det handlar om att frigöra individen genom att bekämpa den bristande jämställdheten och de värderingar som ligger bakom. Sverige är inte ett jämställt land.

Patriarkala maktstrukturer begränsar individens frihet och möjlighet att delta fullt ut i samhället. Insikten att denna ofrihet särskilt drabbar kvinnor och att dessa maktstrukturer måste brytas gör Folkpartiet Liberalerna till ett feministiskt parti. Den bristande jämställdheten är en fråga för såväl kvinnor som män.⁴⁰ (Folkpartiet)

Män tjänar mer än kvinnor. Kvinnor tar större ansvar i hemmet. Mäns våld mot kvinnor är omfattande. Det måste vi förändra. Vi vill se ett Sverige där kvinnor och män har lika förutsättningar och möjligheter. Där man främst är människa och inte kvinna eller man. Vi vill se ett Sverige där kvinnor och män har lika förutsättningar och möjligheter. Där man främst är människa och inte kvinna eller man.⁴¹ (Centerpartiet)

Som feministiskt parti strävar Vänsterpartiet efter att kvinnor och män, tjejer och killar ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom alla områden i samhället. Vi vill ha ett samhälle fritt från förtryck där var och en fritt bestämmer över sitt eget liv, där frågan om kön inte spelar någon roll för hur en människa bemöts eller vilka möjligheter hon eller han har.

I dagens samhälle finns en ojämlik maktstruktur, en könsmaktsordning, som skapar orättvisor och diskriminering. Könsmaktsordningen genomsyrar sociala, ekonomiska och politiska strukturer och ger män som grupp omotiverat mycket makt och inflytande. Till exempel värderas kvinnors arbete lägre än mäns arbete, kvinnor har lägre löner än män och sämre position på arbetsmarknaden. Kvinnor får sämre vård än män och billigare och äldre medicin. Kvinnor får inte sina arbetsskador erkända i samma utsträckning som män. Kvinnor förväntas dessutom ta större ansvar för obetalt arbete i hemmet och omsorg om barn och äldre än män. Kvinnors asylskäl tas inte på lika stort allvar som mäns. Kvinnor utsätts mycket oftare än män för sexualiserat våld.

Könsmaktsordningen finns i familjen, politiken, näringslivet, förenings- och kulturlivet, medierna, skolan och på arbetsmarknaden. Det gemensamma för alla kvinnor oavsett samhällsklass, ålder, och ursprung är att kvinnorna är underordnade männen. Enskilda kvinnor kan ha både makt och inflytande, liksom enskilda män kan sakna makt. Men som grupp saknar kvinnor makt och auktoritet.⁴² (Vänsterpartiet)

---

⁴⁰ <http://www.folkpartiet.se/politik>

⁴¹ www.centerpartiet.se/var-politik/alla-fragor/jamstallldhet-och-diskriminering

⁴² www.vansterpartiet.se/fördjupning

En tydlig maktstruktur är det som kallas könsmaktsordningen, den systematiska över- och underordning mellan könen som skapar ojämlika livsvillkor för kvinnor och män. Inom alla samhällsklasser är kvinnors villkor olika männens, deras genomsnittliga inkomst lägre och det obetalda arbete de utför med hem och barn mer omfattande. Starka tankemönster definierar vad som är manligt och vad som är kvinnligt. Denna ordning begränsar kvinnors livsval, men den kringskär också männens utvecklingsmöjligheter⁴³
(Socialdemokraterna).

Frågor som var kopplade till män var generellt utvecklade jämfört med frågor angående kvinnor, till exempel att fler män driver företag och att kvinnor tar ut mer av föräldraledigheten än män. Ett fåtal av partierna valde att belysa problematiker exklusivt förknippade med den rådande manliga könsrollen. Pojkars svårigheter kring skola formuleras av tre partier: Folkpartiet, Socialdemokraterna och Kristdemokraterna.

I skolan finns betydande skillnader i prestationer, upplevelser och preferenser mellan flickor respektive pojkar. Pojkar presterar i genomsnitt sämre än flickor, inte minst i läsning, och får därför sämre betyg. Programvalen till gymnasiet är könsstereotypa – särskilt valen till yrkesprogrammen. Flickor är mer stressade i skolan och mår generellt sämre i tonåren.⁴⁴
(Socialdemokraterna).

Miljöpartiet artikulerar samma sak men där betonas att låga förväntningar på unga män i skolan sätter press på unga kvinnor att prestera. Miljöpartiets diskursiva formation avviker därmed inte, utan den manliga problematiken ställs i relation till den kvinnliga. Sverigedemokraterna avvek från den rådande diskursiva formationen och belyste ett problem på basis av att vara man, närmare bestämt att män missgynnas av den rådande lagstiftningen när det gäller vårdnadstvister

Det finns flera problem i den svenska grundskolan som tyder på bristande jämställdhet. Ofta möts killar av låga förväntningar på skolresultat och tjejer drabbas av hög stress och psykisk ohälsa. Ett systematiskt normkritiskt arbete kan höja pojkars betyg och minska flickors stress.⁴⁵
(Miljöpartiet)

---

⁴³ Socialdemokraterna: *Partiprogram (2013)*.

⁴⁴ Socialdemokraterna: *Handlingsprogram för jämställdhet för det första regeringsåret (2014)*.

⁴⁵ Miljöpartiet: *Den gröna vägen till jämställdhet (2014)*.

Lika villkor och problematiken kring könsroller i vårt samhälle blir onyanserad. Män som grupp erkänns inte lida av könsterotyper kring den manliga rollen⁴⁶. I de fall där det sker behandlas det som ett ”mindre” problem, eller förknippas inte problemet med könsrollen överhuvudtaget⁴⁷. Miljöpartiet är ett av de få partier där man väljer att belysa svårigheter som den manliga könsrollen för med sig, till exempel kriminalitet och våldsutövning.

Genusordningen gynnar män generellt genom att den underlättar tillgång till makt, högre lön och större rörelsefrihet, men mäns valmöjligheter begränsas också. I mansnormen finns destruktiva beteendemönster som missgynnar män. Män är överrepresenterade i landets fängelser, de saknar i större utsträckning än kvinnor nära vänner, riskerar i högre utsträckning än kvinnor att utsättas för våld i offentlig miljö och får sämre skolresultat. Män straffas i hög utsträckning av sin omgivning om de väljer att gå utanför normen för hur en man ska vara och bete sig. Även om det kan upplevas som att några enskilda individer, främst en del män, förlorar när maktstrukturer förändras och makten fördelas på fler, är det Miljöpartiets fasta övertygelse att samhället tjänar på att bli mer jämställt.⁴⁸ (Miljöpartiet)

Trots detta sedimenteras en diskursiv formation kring tanken att en heterosexuell, normativ man inte passar in i bilden som den ”missgynnade”. Att man uppmärksammar patriarkala strukturer och åberopar förändring för de kvinnor som blir lidande inom den rådande ordningen utesluter inte att man kan betrakta männens position inom patriarkatet som mer än bara ovillkorligt förstärkande (Bourdieu 1999:64). Den manliga könsrollen leder till många negativa effekter för många män. Den hegemoniska tanken om manlighet, som handlar om att ta för sig, dominera och kontrollera, ger män rätt attribut för att kunna bli direktörer, företagsledare och att inta viktiga positioner inom samhället. Men det begränsar de män som inte lyckas med det, de män som saknar rätt förutsättningar. Avsaknad av det ”rätta” kapitalet för att kunna avancera inom dessa fält, gör att dessa män konstruerar sin manlighet på andra sätt, genom våghalsiga yrken, kriminella aktioner och genom att vara starka, hårda och tuffa (Bourdieu 1999 65-66). Den politiska diskursens premisser är att män får särskilda förmåner till att kunna uppnå maktpositioner, vare sig om man hävdar att det sker genom att strukturer gynnar män eller att traditionella manliga yrken är bättre marknadsanpassade. Detta skulle då

---

⁴⁶ Undantaget här är hbtq-män som ofta nämns som en särskilt utsatt grupp.

⁴⁷ Kriminalitet är ett exempel på rådande problem som diskuteras men utan att könsroller tas med i sammanhanget.

⁴⁸ Miljöpartiet: *Den gröna vägen till jämställdhet* (2014).

resultera i en starkare företags- och entreprenörskapsanda, som genomsyrar de branscher och därav ger det upphov till gynnsam ekonomisk utveckling för män.

Resultatet av detta resonemang blir att den partipolitiska diskursen bidrar till att frambringa en monoton bild av manlighet, män och företagande. Genom att enbart uppmärksamma toppskicket blir bilden förenklad då man osynliggör bottenkickets socialt utsatta position. Ett tydligt exempel på den framtoningen görs av Miljöpartiet i frågan kring högskoleutbildning. Partiet uppmärksammar att kvinnor vidareutbildar sig i högre grad än män men att fler män blir forskare och professorer:

Också inom högskoleväsendet manifesteras ojämställdheten. Det är fler kvinnor än män som väljer att gå vidare till högre utbildning efter gymnasiet och det är också fler kvinnor som avlägger examen. 65 procent av alla som tar högskoleexamen är kvinnor⁴⁹. Ändå är endast 20 procent av professorerna kvinnor, trots att det totala antalet professorer fördubblats de senaste tio åren och trots att könsfördelningen bland de yrkesverksamma på universitet och högskolor totalt sett är jämn.⁴⁹ (Miljöpartiet)

Här blir det tydligt att den diskursiva formationen kring den manliga rollen i samhället fokuserar på ”toppen” men ignorerar ”botten” av gruppen män. Problemet definieras som att fler män har högre tjänster inom utbildningsväsendet, inte att män som grupp tappar utbildningskapital och vad den bristen på utbildning kan föra med sig.

Feministiskt initiativ tar upp klass-frågan men samtidigt väljer partiet att formulera ett generaliserande uttalande om manlighet kontra kvinnlighet, där manlighet i slutändan alltid är en gynnad faktor eller kapitalform för individen.

Könsmaktordningen är en övergripande, global struktur som innebär att män som grupp är överordnade kvinnor som grupp. Det betyder inte att alla män har mer makt än alla kvinnor i alla situationer. Alla kan vara underordnade i en mening och samtidigt överordnade över någon annan. Men det är viktigt att se att det finns en struktur som ger fördelar till män just för att de är män, och att denna struktur skär igenom alla samhällsklasser. Våld finns inom alla samhällsklasser och kan inte endast förklaras utifrån knappa resurser.⁵⁰ (Feministiskt initiativ)

---

⁴⁹ Miljöpartiet: *Den gröna vägen till jämställdhet* (2014).

⁵⁰ www.feministisktinitiativ.se/politik/vald-mot-kvinnor/maskulinitet-och-vald

Den partipolitiska diskursen skapar kollektiva identiteter för män och kvinnor och lägger värderingar i hur dessa identiteter ska utformas och utvecklas. De rådande ideologiska diskursiva formationerna leder till en form av lexikonering av vad de olika könen är och vad de betyder. Problemet är då att det inte bara finns ett sätt för en man eller kvinnan att agera på utan flera, och att vilken den rätta tolkningen av hur en människa bör vara är värderativ⁵¹ (Taylor 1994:148). De kollektiva identiteterna partierna skapar när de beskriver kön så generellt blir för vaga och kan resultera i att gruppen kvinnor och män faller in i en form av essentialism, där skillnader mellan män och kvinnor blir reducerade till genusföreställningar (Taylor 1994: 144-145).

Självklart finns det inbördes likheter i en sådan stor grupp som kvinnor respektive män men det finns även skillnader. Det blir sannolikt problematiskt när man eftersträvar att skapa förändring och skapa möjligheter och nya villkor när man utgår ifrån dessa tankar (Hammaren, Lunneblad & Johansson 2015:498–500). Hur mycket har en manlig direktör gemensamt med en ung man i en utsatt socioekonomisk situation? Finns risken att rådande diskursiva praktiker skapar en naturalisation av ”fakta”, att män är ”naturligt” gynnande i samhället inte blir relativt för en given man? Känner han att de problem som han möter i sitt liv blir relevanta för den diskurs som framförs om män i svensk politik? Att få misserkännande är skadligt för en individ och det kan leda till ett distanstagande gentemot samhället, en likgiltig inställning till livet eller en hatisk syn på sig själv (Taylor 1994: 38). Jag argumenterar för att reproduktionen av en diskursiv ståndpunkt som går ut på att utmåla män som generella och naturliga vinnare i samhället troligen endast resulterar i en ökad distansering för de män som *inte* befinner sig i gynnsamma positioner i samhället. Det kan då utvecklas rörelser som erbjuder sig att artikulera deras problematik med andra medel än de som används i den traditionella politiska debatten. Olika former av missnöjesrörelser så som Svenska motståndrörelsen eller andra extrema grupperingar kan betraktas som exempel på detta.

Sverigedemokraterna är det parti som tydligast avviker från den diskursiva formationen om lika villkor och jämställdhet. Då de andra partierna talar om olikheter mellan könen som något socialt konstruerat så hävdar Sverigedemokraterna att olikheterna mellan män och kvinnor är ”naturliga” och i många fall kompletterar varandras styrkor och svagheter.

---

⁵¹ Det kommer jag mer utförligt begrunda i delen ”Jämställdhet via ekonomi”.

Det faktum att vi erkänner förekomsten av biologiskt grundade skillnader mellan könen skall inte tolkas som att vi tror att alla män respektive kvinnor är stöpta i samma form. Som alltid när man talar i generella termer handlar det om fallande skalor och utrymmet för individuella avvikelser är naturligtvis stort. Mot bakgrund av detta är det också naturligt för oss att erkänna att vissa människor kan födas med en oklar eller ombytt könstillhörighet och att dessa människor skall få samhällets stöd i händelse av att detta förhållande utgör ett problem för dem. Erkännandet av olikhet skall heller inte tolkas som en strävan mot ojämlikhet. För Sverigedemokraterna är det en fullständig självklarhet att män och kvinnor har exakt samma värde och att båda könen skall ha samma rättigheter, vara lika inför lagen och känna sig trygga och respekterade. Inte heller skall det tolkas som att vi som parti har en bestämd uppfattning kring hur kvinnor respektive män bör bete sig eller vad de skall utbilda sig till eller arbeta med. Utgångspunkten att det finns skillnader som gör att kvinnor respektive män ibland kan se saker från olika perspektiv och göra saker på olika sätt förstärker ju, snarare än försvagar, betydelsen av att båda könen finns representerade på alla positioner i samhället.⁵² (Sverigedemokraterna)

6.3 Jämställdhet via ekonomi

Alla partier har formulerat en ekonomisk aspekt på jämställdhetsproblematiken i Sverige. Det handlar om kvotering, företagande, löner och mer indirekta ämnen, som föräldraförsäkring samt utbildning. Allianspartierna tenderade åt att driva en jämställd ekonomisk utveckling via konceptet att avreglera marknaden, vilket därmed väntas leda till att kvinnor och män lättare kommer kunna förbättra sina egna villkor.

Vi säger ja till vinster i välfärden för att det ska vara möjligt att tjäna pengar på sitt företag även inom kvinnodominerade yrken som vård och omsorg. Vi säger istället nej till vänster i välfärden för att en socialistisk politik innebär mindre chans för kvinnor som arbetar inom offentlig sektor att byta arbetsgivare och därmed kunna påverka sin lön.⁵³

Bristen på kvinnor i näringslivets högsta positioner är ett betydande maktproblem som inte kan accepteras. Det offentliga har ett ansvar att verka för jämställd tillgång till makt och ska särskilt visa vägen genom jämställd karriärutveckling och rekrytering till myndigheter och offentligt ägda bolag. Att öka kvinnors företagande är en prioritet. Mångfald inom välfärdssektorn är en

---

⁵² www.sverigedemokraterna.se/var-politik/jamstalldhetspolitik

⁵³ www.folkpartiet.se/politik/jamstallldhet-och-feminism

viktig jämställdhetsfråga, eftersom möjligheterna att byta arbetsgivare, göra karriär och starta eget då blir mer likvärdiga.⁵⁴ (Folkpartiet)

Att bredda arbetsmarknaden inom kvinnodominerade yrken genom till exempel införandet av LOV, Lagen om Valfrihetssystem, är ett sätt att påverka möjligheten att både själv starta och driva företag som att kunna byta arbetsgivare och arbetsuppgifter. Visionen om ett jämställt samhälle är en fråga om välfärd och valfrihet, om varje individs rätt att försörja sig på sin lön och att bidra till ökad tillväxt och konkurrenskraft. Att få arbeta 100 procent av sin förmåga, borde vara en självklarhet, eftersom alla arbetade timmar är viktiga både för person som samhälle.⁵⁵ (Kristdemokraterna)

De röd-gröna partierna inklusive Feministisk initiativ talade mer för en ökad statlig inverkan för att förbättra jämställdheten, där frågor om kvotering och könsnormbrytande undervisning var centrala.

Kvinnor och män ska ha samma frihet och självständighet, samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter och samma makt att forma sina liv. Det förutsätter en inkomst som det går att leva på. Sysselsättningen bland kvinnor är betydligt lägre än sysselsättningen bland män. För att alla som vill ska få möjlighet att arbeta heltid måste utbudet av heltidsanställningar öka och arbetsmarknaden bli mer jämställd.⁵⁶ (Socialdemokraterna)

Något som visat sig vara effektivt för att komma till rätta med osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män är lönekartläggning. Miljöpartiet anser att alla företag som har fler än tio anställda ska vara skyldiga att göra lönekartläggningar varje år. Utöver det ska alla företag i den storleken uppdatera planer för jämställda löner och jämställdhetsarbete varje år. Det krävs kraftigare sanktionsmöjligheter för de företag som inte lever upp till kraven än de vitesförelägganden som finns i dag. Det krävs att den offentliga sektorns verksamheter går före och står upp för jämställda löner. Miljöpartiet vill att staten som arbetsgivare tar ansvar och avsätter medel för att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor i statlig sektor. Politiker på statlig nivå, i landsting och i kommuner har ett stort ansvar.⁵⁷ (Miljöpartiet)

De borgerliga och rödgröna partierna påvisar en diskursiv formation kring hur politiker och stat ska uppmärksamma utsatta gruppers position. Båda sidorna använder sig delvis av den så

---

⁵⁴ www.folkpartiet.se/

⁵⁵ Kristdemokraterna *Jämställdhet som genomgripande princip* (2012).

⁵⁶ www.socialdemokraterna.se/Var-politik/Var-politik-A-till-O/Deltid---Heltid-/

⁵⁷ Miljöpartiet: *Den gröna vägen till jämställdhet* (2014).

kallade särartspolitik som går ut på att ibland får man som stat inte vara blind för gruppstillhörighet. Att erkänna särskilda grupper kan vara gynnsamt för samhällets utveckling.

Sverigedemokraternas inställning handlar om att könsskillnader inte är problematiska utan att olikheter kompletterar varandra. Partiet är starkt emot all form av statligt begränsande på individers självbestämmande. Även här påminns vi om Taylors likavärdesprincip, eftersom man väljer att belysa hur människor bör definieras av det fria valet och att staten inte ska begränsa eller influera denna valfrihet på något sätt.

Ett Sverige där det finns utrymme för den som vill bryta mot traditionella könsmönster och där vi samtidigt inte skam- och skuldbelägger den som vill leva i enlighet med ett sådant mönster. Ett Sverige där staten inte försöker styra över mäns och kvinnors könsidentitet och livsval utan istället försöker stötta medborgarna i de val de gjort och i den situation där de befinner sig. Ett Sverige där både män och kvinnor känner sig fria, trygga och respekterade.⁵⁸
(Sverigedemokraterna)

När partierna presenterar könsens ekonomiska möjligheter så framstår de ekonomiska förutsättningarna som förenklade och onyanserade. Den rådande politiska diskursen likställer manlighet med ekonomisk framgång. Gynnas män ekonomiskt i samhället idag? Det verkar så enligt den politik som framförs och även utifrån statistiken i början av uppsatsen (gällande könsfördelningar inom bolagsstyrelser) men slutsatsen är förenklad.

Om vi reflekterar kring högskoleutbildningskurvan så är kvinnor markant överrepresenterade jämfört med män. Detta faktum säger inte oss något, då det finns många icke-akademiska yrken som ger hög lön, men i kontexten till hur vår värld ser ut idag med ett skifte från en industriell-ekonomi till en service-ekonomi och med involveringen av transnationella företag så förändras dessa förutsättningar (Bourdieu 1999:317– 320). De traditionella manliga yrken där det ”manliga kapitalet” gav människor arbete, börjar allt mer försvinna (Willis:1983:113). Orsaken till detta är förflyttning av arbetstillfällen till utvecklingsländer eller genom konkurrens från utländska företag som använder sig av billigare utländsk arbetskraft. Berörda branscher är allt ifrån industriell tillverkning till åkeribranschen. Därför blir det problematiskt att betrakta manlighet som en entydig faktor bakom ekonomisk framgång, då många män saknar ett användbart habitus för att kunna utvecklas ekonomiskt i framtiden.

---

⁵⁸ www.sverigedemokraterna.se/valmanifest/en-jamstalldhetspolitik-verklighetens-folk

Socioekonomiskt utsatta grupper kommer man inte kunna utnyttja de möjligheter som finns till vidarestudier och man kan inte acklimatisera sig till skolans miljö, då de saknar den rätta förståelsen av hur skolans fält fungerar och hur man sedan använder det utbildningskapitalet för att avancera (Bourdieu 1999: 421–422).

Uppfattningen om manlighet blir därmed en negativ effekt på dessa mäns liv, samtidigt som de även begränsas att ta yrken som anses vara ”omanliga yrken”. Det här resulterar i att man inte arbetar inom dessa områden eller att man möts av misserkännande, i form av att anses vara omanlig, när man arbetar inom den typen av arbeten (Willis:1983:112). Uppfattningen om att män generellt tjänar mest kan förklara varför särskilt män från marginaliserade socioekonomiska positioner begår brott för att höja sin livstatus, att man vill vara ”vinnaren”, och när man varken har kapaciteten eller möjligheterna till det genom de legitima sätten så försöker man troligen uppnå samma sak på alternativa sätt (Bourdieu 1999:154–156).

Flertalet av partierna vill med olika medel främja kvinnligt företagande men frågan är vad man uppnår med det.

Eget företagande eller småföretagande är en form för yrkesutövning som rymmer betydligt färre kvinnor än män. Feministiskt initiativ ska verka för att stimulera småföretagandet och undanröja de hinder som gör det svårare för kvinnor än män att starta och driva företag. Ett led i det arbetet är att öronmärka speciella statliga riskkapitalfonder för kvinnors företagande.⁵⁹ (Feministiskt initiativ)

Vi vill se fortsatta insatser för att utveckla och stärka kvinnors företagande. I dag drivs endast vart fjärde svenskt företag av en kvinna. Företagande ger kvinnor ökade möjligheter till valfrihet i yrkeslivet och eget ägande. Eftersom arbetsmarknaden än så länge är starkt könsuppdelad i vissa näringar, finns det områden där mycket få kvinnor har företag. Stora delar av vård och omsorgssektorn har först nu genom kristdemokratiskt arbete öppnats upp för en mångfald av utförare och därmed möjlighet att bli företagare. Motivet, att den enskilde vårdtagaren själv ska få välja utförare, kräver att det finns olika utförare att välja på! Genom upphandling eller valfrihetssystem, finns en öppning för nya typer av företag inom vård och omsorg som därmed vidgar arbetsmarknaden, för speciellt kvinnor. Jämställdhetsakademier och tankesmedjor som genom idéutveckling, forskning och opinionsbildning ger ökad kunskap om kvinnors och mäns möjligheter att starta och driva företag ska uppmuntras. Likaså möjligheten till

---

⁵⁹ Feministiskt initiativ: *För en feministisk politik-företagande* (2013).

företagsrådgivning inom olika associationsformer, till exempel kooperativa företag.⁶⁰
(Kristdemokraterna)

Citaten ovan (och nedan) hör hemma i två olika politiska block men ger ändå uttryck för tanken att det existerar en dominant diskursiv formation: företagande och ekonomi antas vara en jämställdhetsfråga, och ökat företagande för kvinnor anses vara en positiv utveckling utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Det borde vara självklart att män och kvinnor ska ges samma möjligheter och förutsättningar att starta och utveckla egna företag om de så önskar. I dag är det enbart 23 procent av alla befintliga företag som drivs av kvinnor och 32 procent av alla nya företag som startas av kvinnor (Tillväxtverket). Statistiken visar tydligt att kvinnor som vill starta företag har svårare än män att få lån på finansmarknaden. Särskilda ansträngningar bör göras för att de offentliga företagsstöden ska bli tillgängliga för kvinnor.⁶¹ (Miljöpartiet)

Att lagstifta om kvotering blir som att förbjuda symptomen, inte sjukdomen i sig. Förändringen måste ske från grunden. Vi tycker att det är viktigt att andelen kvinnliga företagare ökar. För att nå dit måste vi ge kvinnor bättre förutsättningar att starta och driva företag. När antalet kvinnliga företagare ökar får vi fler personer i de nätverken från vilka högre uppsatta styrelseledamöter och VD: ar ofta hämtas. Då försvinner också de könsroller och strukturer som stänger ute kvinnor från inflytande och delaktighet i samhället.⁶² (Centerpartiet)

Företagande är inte lätt, inte alla män är kompetenta företagare trots deras ”manliga” dragning till det och alla företag är inte heller särskilt framgångsrika. Tvärtom, att starta företag och att konkurrera på en marknad medför ofta stora risker. Att främja företagande gynnar de personer som kan konsten att driva företag, det vill säga de som har ekonomiskt kapital att starta ett företag, den kunskap som krävs, socialt kapital för att kunna skapa rätt kontakter och driva ett företag framåt. Att framställa företagande som en lösning på jämställdhetsproblematiken tycks ignorera det faktum att många företag misslyckas⁶³, att det misslyckandet kan ha omfattande negativa konsekvenser för en persons självbild och välbefinnande. Det kan också ha negativa ekonomiska konsekvenser som exempel kapitalförlust och skulder. De som verkligen gynnas av ett lättare företagsklimat är sannolikt de som redan har ett stark

---

⁶⁰ Kristdemokraterna *Jämställdhet som genomgripande princip* (2012).

⁶¹ Miljöpartiet: *Den gröna vägen till jämställdhet* (2014).

⁶² www.centerpartiet.se/var-politik/alla-fragor/jamstallldhet-och-diskriminering/kvotering

⁶³ <http://www.tillvaxtanalys.se/sv/publikationer/statistikserien/statistikserien/2015-03-05-konkurser-och-offentliga-ackord-2014.html>

ekonomiskt kapital att förfoga över, då de kan riskera en förlust eller har kapital till att konkurrera ut de som saknar likvärdiga resurser.

Feministiskt initiativ tar upp faktorer kring osäkerhet kring ekonomi och hur det påverkar kvinnor idag

Den ökade pressen på arbetsmarknaden drabbar kvinnor speciellt hårt, eftersom de fortfarande i stor utsträckning tvingas axla huvudansvaret för familj och hem. Det är därför viktigt att speciellt analysera kvinnors villkor i arbetslivet. Feministiskt initiativ uppfattar höga ohälsotal som ett symptom på behov av förändring i samspelet mellan människan och hennes levnadsvillkor och strävar efter att sätta in åtgärder mot arbetsmiljöer som skapar ohälsa, mot minskade personalresurser och mot det allt hårdare arbetsklimatet.⁶⁴ (Feministiskt initiativ)

Frågan är då hur ökat kvinnligt egenföretagande skulle minska den här pressen. Skulle man inte kunna hävda att en ökad egenföretagande sätter ännu mer press på gruppen kvinnor att utifrån rådande könsterotyper både bilda familj samt att driva ett framgångsrikt företag⁶⁵, då ekonomiska fonder för egenföretagande troligen etableras fortare än att bryta upp sedimenterade könsroller? Kvotering som de rödgröna partierna framförde, utgår från en liknande tanke. Genom att få in kvinnor på dessa positioner inom bolagsstyrelser så anses jämställdheten i landet öka.

En socialdemokratisk ledd regering kommer att göra en första utvärdering av utvecklingen efter bolagsstämmorna 2015. Vi är beredda att lagstifta om kvotering om utvecklingen inte förbättras radikalt.⁶⁶ (Socialdemokraterna)

År 2006 införde Norge en lag om kvotering till börsbolagens styrelser där det regleras att minst 40 procent av vardera könet ska vara representerat i styrelserna. Staten har möjlighet att tvångsupplösa de bolag som inte uppfyller kraven på representation. För Miljöpartiet är kvotering inget politiskt mål i sig, utan ett medel för att nå ett mål. Vi önskar att det inte

---

⁶⁴ Feministiskt initiativ: *För en feministisk politik- en ny syn på arbete* 2013).

⁶⁵ Vad jag menar är att rådande köns normativa uppfattningar skulle kunna utvecklas till att synen på kvinnors roll i företagsvärden utökas samtidigt som synen på kvinnans ansvar för familjen kvarstår, därav skapas mer press på att lyckas ekonomiskt samtidigt som det finns en press på att ha ett huvudansvar för hemmet. Att det inte sker men förändring av det traditionella kvinnliga utan att fler krav utvecklas på den stereotypiska kvinnliga rollen.

⁶⁶ Socialdemokraterna: *Handlingsprogram för jämställdhet för det första regeringsåret* (2014).

behövdes, men när åren går och kvinnor ständigt blir förbisedda kan vi inte längre vänta och se. Med Sveriges jämställdhetspolitiska mål om en jämn fördelning av makt och inflytande i åtanke är det verkligen dags att agera.⁶⁷ (Miljöpartiet)

Att kvinnor ska ha sin del av den formella makten har sällan kunnat ske på frivillig väg. Män har inte plötsligt börjat välja kvinnor till olika poster och positioner. Därför är kvotering allttjämt ett redskap för att uppnå det självklara, ett samhälle där både kvinnor och män finns representerade på alla nivåer och i alla sammanhang. Könskvotering är inget mål i sig utan ett redskap för att uppnå demokrati och rättvisa. Den lagstiftning som gäller idag, till exempel på lönediskrimineringens område, visar sig otillräcklig när den prövas. Lagstiftningen måste därför skärpas på flera områden. Den har dock en begränsad effekt när det gäller att bryta ner de patriarkala maktstrukturerna i samhället. Trots att kvinnorna har en ökad andel politiska uppdrag har männen i stort sett behållit den reella makten⁶⁸. (Vänsterpartiet)

I Willis studie så är det detta faktum som de unga arbetarkillar har ”upptäckt”, det vill säga att oavsett vad man säger att särskilda resurser ger tillgång till (såsom skola och vidareutbildning) så skiljer det sig från hur det ser ut i praktiken. Willis studie är ett tydligt exempel relaterat till Bourdieus tankar om svårigheter med att skaffa sig olika former av kapital beroende på ens sociala position. Därmed kan man ställa sig frågande till hur olika incitament till entreprenörskap bland kvinnor verkligen kommer att förändra situationen för den stora majoriteten kvinnor? Kommer dessa ”toppkvinnor” gynna andra kvinnor, kommer det bli bättre på kvinnodominerande arbetsplatser på grund av att de har kvinnliga chefer, finns det en sorts essentialistisk koppling som baseras på könstillhörighet som skapar solidaritet mellan kvinnor i alla olika samhällsikt?

Frågan blir då vilka kvinnor det är som gynnas. Är det kvinnor från redan starka socioekonomiska positioner som lyfts fram eller är det hela gruppen kvinnor som gynnas av det? Problemet med att jämställdhetsmässigt förbättra specifika delar i samhället är att man konstruerar en fiktiv och enhällig grupp av kvinnor och män. När man granskar de olika politiska manifesten upptäcks en ideologisk-diskursiv formation som uppnått en hegemonisk status; inget av partierna avviker ifrån den. Den här ideologiska diskursiva formationen etablerar och förstärker talet om att män och kvinnor är varsin homogen grupp, där könet är den centrala faktorn för deras förutsättningar i samhället. Det är en naturalisation av tanken

---

⁶⁷ Miljöpartiet: *Den gröna vägen till jämställdhet* (2014).

⁶⁸ Vänsterpartiet: *Feministisk plattform* (2009).

om att män och kvinnor är homogena grupper. Inom diskursen så förenklas dessa gruppers homogenitet. Utifrån den rådande diskursiva formationen så grundas förutsättningar mellan individer på basis av kön istället för i samspel med andra variabler så som socioekonomisk position eller etnicitet (intersektionalitet). Lexikoneringen av begreppet jämställdhet blir tydligt centrerat runt tanken om könet, frågor kring klass och etnicitet får därmed inget utrymme i diskursen kring jämställdhetsproblematikerna.

Bristen på kvinnor i näringslivets högsta positioner är ett betydande maktproblem som inte kan accepteras. Det offentliga har ett ansvar att verka för jämställd tillgång till makt och ska särskilt visa vägen genom jämställd karriärutveckling och rekrytering till myndigheter och offentligt ägda bolag.⁶⁹ (Folkpartiet)

Citaten ovan är ett tydligt exempel på den här ideologiskt-diskursiva formationen, att kön inom bolagsstyrelser är det centrala. Särskiljande variabler så som socioekonomisk position eller sexualitet benämns inte samband med makt diskussionen. Kommer något att förändras av att fler kvinnor finnas bolagsstyrelserna? Kommer dessa kvinnor vara annorlunda än bolagsmännen, kommer deras bakgrund och uppväxt och utbildning inte vara lika deras manliga motsvarigheter och kommer de inte också följa rådande ordningar (Bourdieu 1999:124,132–133)?

Kommer de ha andra uppfattningar om vad som krävs för att anses vara framgångsrika, kommer de förkasta de rådande hegemoniska strukturerna som gynnar dem i deras position eller kommer de att vara kvinnor som sin tur eftersträvar hegemonisk manlighet? Om man utgår från både Bourdieu och Connell så är det som anses ”kvinnligt” idag fortfarande nervärderat i relation till det manliga. Diskursen formas kring hur kvinnor ska bege sig in på de mansdominerande fälten i samhället men få talar om det motsatta, att män ska bege sig in på det kvinnliga fältet⁷⁰, man sedimenterar då att det som är ”manligt” idag är på något sätt det rätta och att kvinnor ska ha lika mycket rätt och kunna ta del av det i samma utsträckning som män. Det som är relaterat till det kvinnliga benämns inte alls i samma utsträckning som eftersträvansvärt, som något som den manliga gruppen missar utifrån de rådande diskursiva formationerna.

---

⁶⁹ <http://www.folkpartiet.se/>

⁷⁰ Debatten kring föräldraledighet är ett undantag där.

I dag tar män bara ut en fjärdedel av föräldradagarna. Kvinnor tar resten. Miljöpartiet vill att minst en tredjedel används av vardera föräldern, genom att öronmärka dagar. Det ger män och barn möjlighet till närmare kontakt – och kvinnor större frihet att göra vad de vill⁷¹.(Miljöpartiet).

Män tar ut mindre föräldraledighet och är hemma för vård av sjukt barn i mindre utsträckning än kvinnor. Det påverkar karriären och löneutvecklingen. Löneskillnader, glastak och en könssegregerad arbetsmarknad håller tillbaka duktiga människor som har mer att ge i vårt samhälle.⁷² (Moderaterna)

Inom frågan om föräldraskap i relation till jämställdhet så ger citaten ovan indikationer på att det inte finns en klar hegemonisk ideologisk diskursiv formation kring frågor om uppdelningen av föräldraledigheten. Miljöpartiet utgår från diskuren att män har något att er hålla genom att ta ut mer föräldraledighet, därav att det typiskt manliga missar något, men samtidigt så poängterar man också att gruppen kvinnor blir mer fria. Moderaternas ställning är mer centrerad runt ett rent ekonomiskt resonemang kring de negativa effekterna av att ta föräldraledighet. Trots olika resonemang – känslomässigt och ekonomiskt – så förs diskussionen att föräldraledighet inte är optimalt, det stereotypiska kvinnliga handlandet utmålas som negativt i relation till det stereotypiska manliga handlandet. Därav så utgår man från en ideologisk diskursiv formation kring att det som är manligt beteende är mer gynnsamt och att därmed bör fler kvinnor få möjlighet att efterlikna det, snarare än att utmåla det traditionella kvinnliga som det mer eftersträvansvärda.

7. Avslutande diskussion

Den här uppsatsen har syftat till att belysa hur svensk jämställdhetspolitik relaterar till manlighet och hur svensk jämställdhetspolitik är diskursivt utformad kring det. Jag har försökt identifiera hur rådande diskursiva värderingar skapar en problematik i hur manlighet och kvinnlighet utformas i relation till varandra och hur den politiska makten inte adresserar könsproblematik på ett nyanserat sätt. De diskursiva ideologiska formationerna framställer män och manlighet på ett begränsat sätt samtidigt som man inte heller verkar begrunda de normer som man vill påföra kvinnor. Den politik som framförs av de berörda partierna utgår

---

⁷¹ <http://www.mp.se/politik/jamstalldhet>

⁷² <http://www.moderat.se/jamstalldhet>

från den diskursiva praktiken att försöka främja den ”kvinnliga” rollen att bli mer liknande den ”manliga”. Man vill *inte* förändra uppfattningar av vad som anses värdefullt och vad som anses värdelöst.

Jag har argumenterat för att det finns en problematik i hur mäns situation inom jämställdhetsdebatten framställs. De partipolitiska manifesten förstärker en ideologisk diskursiv formation som går ut på att generellt se på gruppen män som ”naturliga” vinnare i samhället och som identifierar ”naturliga” problem för kvinnor. De problem som manlighet kunde kopplas till var ofta förbisedda eller satt i relation till det kvinnliga som mindre ”viktigt”. Gällande problemen kring till exempel föräldraledighet och utbildning så gavs den manliga delen av problemet generellt sett en andrahandsprioritet. Den problematik som den manliga rollen förde med sig fick inget reellt erkännande i de här diskursiva formationerna kring jämställdhetsproblematik. Det fanns få fall där man belyser den manliga situationen utan att relatera den till en kvinnlig problematik.

Sedan fann jag en påfallande förenklad syn på effekter av företagande och dess missrepresentation mellan könen. Företagande bland män sågs endast vara gynnande för män och man valde inte att belysa den problematik som finns med företagande. Man skulle kunna hävda att företagande medför betydande risker för män och därmed bör man försöka få färre män att vara egenföretagare⁷³. Här är det tydligt att jämställdhetsdiskussionen påverkas av andra ideologier, där tankar om företagande och entreprenörskap är centrala.

Bolagstyrelser var ett annat område där man presenterade den här skillnaden mellan kvinnor och män som problematisk. Man kan ställa sig frågande till premissen att om man har fler kvinnliga bolagsstyrelsemedlemmar så kommer det förändra de problem som majoriteten av kvinnorna står inför. En naturalisation av begreppet jämställdhet har skapats där innebörden är att kön är variabeln som skiljer stora grupper från varandra i samhället. Problem kring andra faktorer så som socioekonomiska variabler får inget utrymme att utvecklas i den rådande jämställdhetsdiskursen. Relaterar vi detta till Bourdieus tankar om hur habitus, fält och kapital samspelar så blir kön bara en av flera variabler som påverkar huruvida man kan lyckas komma in i den typen av toppositioner.

---

⁷³ Det här är ett alternativt sätt på att diskutera företagandet i Sverige.

Diskursen som framfördes i det partipolitiska materialet gällande manligt våldsbeteende sedimenterar att män slår kvinnor. Statistik visar att män är överrepresenterade både som förövare och offer för våld, där män är förövare i 86 procent av fallen och offer i dubbelt så hög grad för misshandel och tredubbelt för grov misshandel, men det är bara Feministiskt initiativ som diskuterade kopplingen mellan manlighet och våld som ett sådant problem. Den diskursen bildar en föreställning av ”gynnade och missgynnade” i jämställdhetsproblematiken i Sverige. Diskursen har lett till en lexikonerings av vem som är gynnad respektive missgynnad.

Om vi återknyter till Willis studie och tankarna som förs fram av Connell så visar det hur den manliga rollens olika effekter blivit exkluderade då de kan användas till att utmana den rådande diskursiva ideologiska föreställning av män som ”gynnade”. Den rådande diskursen sedimenterar könsskillnader än mer genom att måla upp en form av naturlig dikotomi mellan könen, vilket kan ge upphov till vi-mot-dem-resonemang. Män och kvinnor polariseras från varandra, då män utmålas som vinnare och kvinnor som missgynnade, vilket kan leda till förbittring ifrån kvinnors håll mot män och vice versa⁷⁴. Men det kan också leda till att män känner sig kategoriserade eller stigmatiserade ihop med andra män som de har få saker gemensamt med. Det blir som att om man erkänner problem med den manliga rollen så tar man ifrån ett erkännande av de problem som den kvinnliga rollen är förknippad med, vilket leder till en ”vem det är mest synd om”-debatt. Den partipolitiska diskursen nämner sällan olika grupper av män⁷⁵ utan man utmålar en dominerande bild av hur män är och vilka problem som är kopplade till den. Därmed osynliggörs bidragande faktorer till varför fler män begår brott eller inte vidareutbildar sig eller tar ut längre föräldradighet.

Diskursen inom svensk politik belyser jämställdhetsproblematiken på olika nivåer och hur man bör försöka förändra det med skiftande medel. Problemet med att kategorisera två så stora grupper så lättvindigt gör att man missar andra bidragande faktorer, som till exempel olika socioekonomiska variabler, som förklaring till varför folk befinner sig i sina sociala situationer. Dessutom missar man hur kön uppfattas olika beroende på vilken bakgrund och ställning i samhället personen i fråga har.

---

⁷⁴ Man skulle hävda att den slitningen redan existerar om man tittar på hur intressegrupper och hur somliga politiska partier ställer sig kritiska till den jämställdhetsutveckling som sker i Sverige idag.

⁷⁵ Hbtq-män är ett undantag, men sällan nämns andra särskiljningar så som socioekonomisk position.

Om lexikoneringen av begreppet jämställdhet ska förändras, bör det även inkludera tankar om klass och alternativa könsroller för både män och kvinnor. Uppfattningar om vad som anses vara manligt och kvinnligt skiljer sig åt beroende på samhällsbakgrund. Dessutom kan man ställa sig frågan huruvida staten (via partierna) ska vara en institution som främjar just kategoriseringen av manligt och kvinnligt.

Förslag på vidare forskning kan vara att granska hur och när jämställdhet blev en central fråga, som partierna unisont började diskutera. Hur viktigt är jämställdhet i samhället idag? Kvalitativa intervjuer skulle kunna genomföras där man mer direkt frågar hur de olika partierna värderar jämställdhetsfrågan i relation till andra frågor. Att granska bakomliggande faktorer som driver varför man fortsätter att diskutera jämställdhet kan också vara intressant att studera, liksom vilka intressen som finns att forma jämställdhetsuppfattningar och hur man bör belysa dem. Fortsatta studier skulle också kunna rikta sig mot män och deras uppfattningar om jämställdhetspolitiken i Sverige och hur de uppfattar den problematik som politiker försöker förändra.

8. Referenser

Berger, Peter L & Luckmann, Thomas (1967) ”*The social construction of reality*” New York: Anchor Books.

Bourdieu, Pierre (1999). *Den manliga dominansen* Göteborg: Daidalos.

Bourdieu, Pierre (1987) *Distinction: a social critique of the judgement of taste* Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

Bourdieu, Pierre (1991). *Language and symbolic power* Cambridge: Polity in association with Basil Blackwell.

Connell, R. W (1995): *Maskuliniteter* Göteborg: Daidalos.

Connell, R.W (2000) *The men and the boys* Cambridge: Polity Press.

Connell, R. W (1987) *Gender and Power* Stanford University Press.

Chouliaraki, Lilie and Fairclough, Norman (1999) *Discourse in Late Modernity* Edinburgh: Edinburgh University Press.

Fairclough, Norman (1995) *Critical discourse analysis* New York: Longman

Howson, Richard. (2006) *Challenging Hegemonic Masculinity*. London: Routledge.

Jørgensen and Philips (2002) *Discourse Analysis as Theory and Method* London: Sage.

Messerschmidt, James W. (1993) *Masculinities and Crime: Critique and Reconceptualization of Theory*: Rowan & Littlefield Publishers.

Taylor, Charles (1994). *Det mångkulturella samhället* Göteborg: Daidalos.

Willis, Paul(1983) *Fostran till lönearbete* Göteborg : Röda bokförlaget.

Nils Hammare´n, Johannes Lunneblad and Thomas Johansson (2015) *Masculinity as a problem: An investigation into social work projects in Sweden targeting young men*. Qualitative Social Work 2015, Vol. 14(4) 488–503).

Empiriska Källor

Arbetsmiljöverket: Arbetsskador

http://www.av.se/statistik/officiellt/Arbetsskador_2013.aspx(Hämtad 2015-02-01).

http://www.av.se/dokument/statistik/officiell_stat/STAT2013_01_korr.pdf(Hämtad 2015-01).

Kriminalvården:

https: www.kriminalvarden.se/forskning-och-statistik/statistik-och-fakta/kriminalvardens-klienter/#kon(Hämtad 2015-02-02).

Brottsförebygganderådet:

<https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/vald-och-misshandel> 2014(Hämtad 2015:02-02)

Högskoleverket: Årsrapporter

<http://www.uka.se/download/18.32335cb414589905b28acd/1421418511183/arsrapport-2014.pdf> (Hämtad 2015-02-02).

<https://www.uka.se/download/18.197eccc1140ee238b58f82/1403093621722/1210R-universitet-hogskolor-arsrapport.pdf> (Hämtad 2015-02-02).

Central förbundet för alkohol och narkotika upplysning

<http://www.can.se/contentassets/3f30e3b70ebb461c928fdccd5a0c3606/drogutvecklingen-i-sverige-2014.pdf> (Hämtad 2015-02-03).

Socialstyrelsen

<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2012/2012-8-8> (Hämtad 2015-02-03).

Näringsdepartementet:

<http://www.tillvaxtanalys.se/sv/publikationer/statistikserien/statistikserien/2015-03-05-konkurser-och-offentliga-ackord-2014.html>

Miljöpartiet:

Den gröna vägen till jämställdhet: (2014).

http://www.mp.se/sites/default/files/grona_vagen_till_jamstallldhet_uppdaterad.pdf (Hämtad 2015-02-05).

<http://www.mp.se/politik/jamstallldhet> (Hämtad 2015-08-02).

Sverigedemokraterna:

Åtgärdsprogram för kvinnors trygghet i vardagen (2014).

<https://sd.se/wp-content/uploads/2014/09/Trygghet-kvinnor.pdf> (Hämtad 2015-02-07).

<https://sd.se/var-politik/jamstallldhetspolitik> (Hämtad 2015-02-07).

<https://sd.se/valmanifest/en-jamstallldhetspolitik-verklighetens-folk> (Hämtad 2015-02-07).

Center partiet:

www.centerpartiet.se/var-politik/alla-fragor/jamstallldhet-och-diskriminering/vald-nara-relationer/ (hämtad 2015-02-08).

<https://www.centerpartiet.se/var-politik/alla-fragor/jamstallldhet-och-diskriminering/kvotering> (Hämtad 2015-02-08).

Folkpartiet:

www.folkpartiet.se/politik/hjartefragor/jamstallldhet (Hämtad 2015-02-09).

<http://www.folkpartiet.se/politik/> (Hämtad 2015-02-09).

<http://www.folkpartiet.se/politik/jamstallldhet-och-feminism> (Hämtad 2015-02-09).

Kristdemokraterna:

Jämställdhet som genomgripande princip (2012)

https://www.kristdemokraterna.se/Global/Rapporter_Och_Dokument/J%C3%A4mst%C3%A4lldhet%20som%20genomg%C3%A5ende%20princip.pdf (Hämtad 2015-02-09).

Moderaterna:

<http://www.moderat.se/jamstallldhet> (Hämtad 2015-08-02).

www.moderat.se/brott-och-straфф/vald-i-nara-relationer (Hämtad 2015-02-09).

Socialdemokraterna:

<http://www.partiprogram.se/socialdemokraterna> (Hämtad 2015-02-10).

Handlingsprogram för jämställdhet för det första regeringsåret (2014)

http://www.socialdemokraterna.se/upload/Stefan_Lofven/Bilder/jamstallldhetspolitiskt_handlingsprogram.pdf (Hämtad 2015-02-10).

<http://www.socialdemokraterna.se/Var-politik/Var-politik-A-till-O/Deltid---Heltid/> (Hämtad 2015-02-10).

Vänsterpartiet:

<https://www.vansterpartiet.se/material/feministisk-plattform> (Hämtad 2015-02-09).

www.vansterpartiet.se/fördjupning (Hämtad 2015-02-09).

Feministiskt initiativ:

www.feministisktinitiativ.se/politik/vald-mot-kvinnor/maskulinitet-och-vald (Hämtad 2015-02-10).

<http://feministisktinitiativ.se/politik/utbildning/grundskola> (Hämtad 2015-02-11).

<http://feministisktinitiativ.se/politik/en-ny-syn-pa-arbete/foretagande> (Hämtad 2015-02-10).

<http://feministisktinitiativ.se/politik/en-ny-syn-pa-arbete/> (Hämtad 2015-02-10).